

De twee Jezuskinderen in het Johannesevangelie

(dit artikel verscheen gedeeltelijk in 'Antroposofie Vandaag', het ledenblad van AV België)

1. De twee Jezuskinderen.
2. De vogeltaal.
3. De verborgen betekenis van Joh.1:12-13.
4. De geboortedatum van de nathanische Jezus volgens Johannes.
5. De geboortedatum van de salomonische Jezus volgens Johannes.

1. De twee Jezuskinderen.

In september 1909¹ verklaarde Rudolf Steiner dat de geboorteverhalen in de evangeliën van Matteüs (de Magoï uit het oosten) en Lucas (de herders) twee verschillende kinderen betreffen.

Het Jezuskind uit het Lucasevangelie zou volgens Rudolf Steiner een nooit eerder geboren, niet door de zondeval gegaan mensenwezen betreffen. Men kan dus verwachten dat het bijbelse verhaal van schepping en zondeval licht werpt op de herkomst van dit wezen. Het relaas dat we aantreffen in de twee eerste hoofdstukken van Genesis blijkt bij nader toezien behoorlijk complex en omvat twee scheppingsverhalen, zonder opgave van hun onderling verband. In het eerste verhaal is sprake van een mannelijk-vrouwelijk mensenwezen dat geschapen werd op de zesde scheppingsdag. In Genesis 1:27 luidt het: "En God ('de Elohim') schiep het mensenwezen als zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij deze; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij deze"². Vanaf Gen.2:4b worden we abrupt geconfronteerd met een tweede scheppingsverhaal. Ditmaal is de schepper niet de Elohim maar Jahweh. De mens verschijnt bij deze tweede schepping aan het begin en niet op het einde. In het eerste scheppingsverhaal is de mens mannelijk-vrouwelijk maar de door Jahweh geschapen Adam heeft een mannelijke natuur. Pas in een tweede fase schiep Jahweh uit een rib van Adam een vrouw, de 'mannin' (Gen.22-23). Het beeld van de schepping van het vrouwelijke element uit een 'rib' is een duidelijke verwijzing naar het beeld van de zon, uit de zijde waarvan (na Nieuwe Maan) de jonge maansikkel te voorschijn komt³.

¹ De eerste vermelding van het onderscheid tussen de twee Jezuskinderen, en van de bijzondere natuur van het Jezuskind vermeld in het derde evangelie, werd door Steiner gemaakt tijdens een voordrachtencyclus gehouden in Bazel van 15 tot 26 september 1909 over het Lucasevangelie (GA 114). Enkele maanden tevoren, tijdens een voordrachtenreeks over het Johannesevangelie met betrekking tot de drie andere evangeliën (GA 112, p.40), had Steiner dit onderscheid nog niet ingevoerd.

² "Die Übersetzung 'als Mann und Weib' ist bereits eine Interpretation, denn wörtlich heißt es: 'männlich und weiblich schuf er sie', was von vielen Interpreten als 'männlich-weiblich', also androgyn verstanden wird" (Michael Debus "Maria-Sophia" Verlag Freies Geistesleben 2000, p.17). Het Hebreeuwse woord 'Elohim' is mannelijk meervoud maar het bijhorend werkwoord, bv. In Gen.1:1, staat in het enkelvoud.

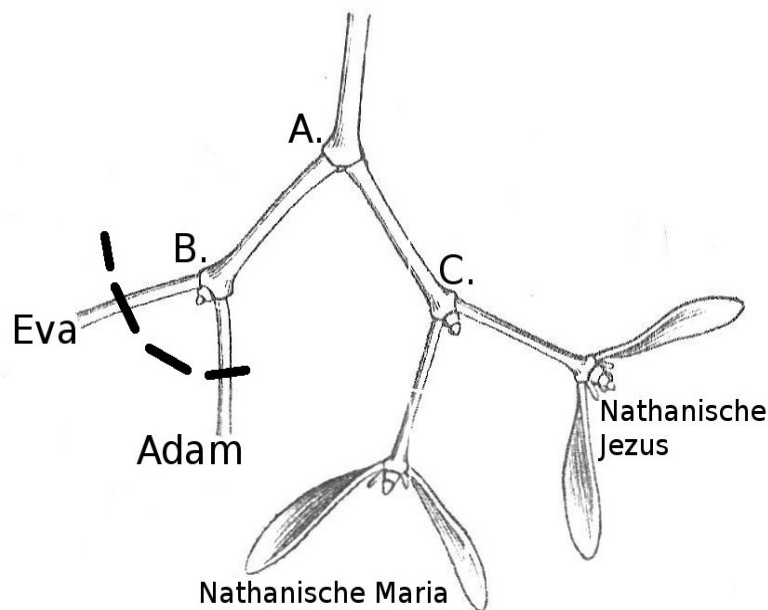
³ Het jaar van ongeveer 365,25 dagen omvat 12 synodische maanden van ongeveer 29,53 dagen, waarna nog een rest van een kleine elf dagen overblijft ($365,25 - 12 \times 29,53 = 10,89$). Deze tijdsverhoudingen lijken te worden weerspiegeld in de bouw van de menselijke borstkas, met het hart als beeld voor het zonnejaar en de twaalf ribbenparen als beeld voor de twaalf synodische maanden (die ieder een wassende en een afnemende maan – dus twee ribben – omvatten). De genoemde rest van elf dagen komt overeen met een dertiende rib waaruit Eva wordt geschapen (Gen.2:21-22). Het gebruik van dit beeld illustreert tevens dat de mens waarvan sprake is in Gen.2 nog niet de fysieke mens is in zijn biologische gedaante, doch een kosmisch wezen dat zich echter met de stof heeft verbonden.

Volgens het relaas in Genesis vindt de zondeval plaats na de tweede schepping. Het eerste en het tweede scheppingsverhaal uit Genesis impliceren echter een tussenliggende gebeurtenis, die door Michael Debus een 'eerste zondeval' wordt genoemd en die voorafgaat aan de 'tweede zondeval' die expliciet in Genesis 3 wordt beschreven⁴. Deze 'eerste zondeval' kan begrepen worden als een soort scheiding van de geslachten: de mannelijke pool van het mensenwezen daalt neer in het stoffelijke gebied terwijl de vrouwelijke pool van het mensenwezen achterblijft in wat Rudolf Steiner de 'moederloge van de mensheid' (GA 114, p.88 ff) heeft genoemd. Uit de mannelijke pool van het mensenwezen wordt dan een tweede vrouwelijke pool afgeleid, de 'mannin' die na de tweede zondeval de naam van 'Eva' krijgt (figuur 1).

Het denkbild van zo'n dubbele zondeval heeft zich doorheen de eeuwen ontwikkeld in zowel het jodendom als het christendom⁵.

⁴ "...zwischen der ersten und zweiten Schöpfung (ist) schon etwas geschehen (...) worüber die Bibel schweigt, was aber wie ein dem eigentlichen Sündenfall schon vorangegangener erster 'Sündenfall' gewesen sei. Die Schöpfung und der Mensch hätten dadurch einen ersten Verlust erlitten und seien nicht mehr im ursprünglichen Sinn 'gut' (...) (M. Debus "Maria-Sophia", p.19).

⁵ Een belangwekkende anthologie met betrekking tot het tweestapskarakter van de zondeval vindt men in: Ernst Benz "Adam. Der Mythos vom Urmenschen" München: Otto-Wilhelm-Barth-Verlag (1955), met teksten van Jakob Boehme, Emanuel Swedenborg, Louis Claude de Saint-Martin, Carl Gustav Carus, Wladimir Solowjew en Nikolai Berdjajew en anderen. We moeten ons hier beperken tot een zeer beknopte schematische weergave van de 'mythe van de oermens' zoals ze uit deze teksten kan worden gedestilleerd. De mythe van de zondeval wordt gezien in nauwe verbondenheid met een inzicht dat tot de 'philosophia perennis' van de mensheid behoort, namelijk dat 'zijn' innig verbonden is met 'zien' ('esse est percipi' – George Berkeley; 'No phenomenon is a real phenomenon until it is an observed phenomenon' – John Archibald Wheeler; zie ook R. Steiner, bv. GA 293, p.59; <https://www.youtube.com/watch?v=4C5pq7W5yRM>; <https://www.youtube.com/watch?v=qB7d5V71vUE>). De Vadergod 'draagt' de schepping door ieder aspect ervan ten volle mee te beleven, tot in elk detail (Mt.10:30). Deze samenhang drukt zich uit in het eerste scheppingsverhaal, waarin het licht (dwz de mogelijkheid om te 'zien' en dus de mogelijkheid om te 'zijn') als eerste wordt geschapen en waarin herhaaldelijk wordt verwezen naar het gegeven dat God (tz de Elohim) 'zag dat het goed was'. Dit scheppingsverhaal culmineert op het einde van de zesde dag, waar God de mens scheidt '...als zijn beeld' en ziet dat het '...zeer goed' was (Gen.1:31). Dit betekent dat de mens net als God de schepping kan 'zien' en mededragend wordt van het 'zijn' van de schepping (zodat God kan rusten). De mens wordt als zelfbewust wezen geschapen, met een object-pool (waarin verschijnen God en zijn schepping inclusief de mens zelf) en een subject-pool (die 'ziet' wat de object-pool omvat, inclusief zichzelf). Het 'zien' dient men zich voor te stellen als een volledig meeleven, als een totale betrokkenheid of liefde ten overstaan van het beschouwde. Solowjew (geciteerd in Benz 1955, p.272) identificeert deze twee polen van het zelfbewuste mensenwezen expliciet met de twee geslachten: de object-pool komt overeen met het vrouwelijke element, en de subject-pool komt overeen met het mannelijke element. De object-pool is het ('vrouwelijke') aspect van de oermens waarin zich de werkelijkheid (God en de schepping) toont. De subject-pool is het ('mannelijke') aspect van dezelfde eerste mens, waarin de zich tonende werkelijkheid wordt gekend. Zoals gezegd heeft dit 'primaire zien' of 'oer-kennen' de natuur van liefhebben: de liefde voor de totale werkelijkheid verenigt de mannelijke en de vrouwelijke pool van het eerste mensenwezen, vormt de eigenlijke substantie van dit mensenwezen en draagt tegelijk het zijn van de schepping. Men kan zeggen dat door de schepping van de mens de schepping wordt verzelfstandigd, in de zin dat het voor het 'zijn' van de schepping logisch noodzakelijke 'zien' van God ten dele naar de schepping zelf wordt overgedragen. Een verrassende eigenschap van deze 'mannelijk en vrouwelijk' geschapen oermens is, dat de act van zelfkennis tegelijk ook de voortplantingsact blijkt te zijn: door zichzelf te kennen scheidt de mens een nieuwe mens als zichzelf. Wanneer

Figuur 1: schema van de tweevoudige zondeval en van de spiegelende verhouding tussen Adam en Eva enerzijds, en de Nathanische Maria en de Nathanische Jezus anderzijds. A.: de 'eerste zondeval', die zich situeert tussen de beide scheppingsverhalen in Genesis; B.: de afsnoering van de 'Man-in' van Adam (Genesis 2:21-22); C: de afsnoering van een mannelijk complement van de vrouwelijke pool van het oorspronkelijke mensenwezen; deze laatste wordt dan geboren als de Nathanische Maria die vervolgens het leven schenkt aan de Nathanische Jezus. De gebroken lijn geeft in dit schema de positie aan van de in Gen.3 beschreven zondeval (de 'tweede zondeval')⁶.

immers de eerste mens het beeld oproept van zichzelf, dit wil zeggen vanuit de mannelijke pool in liefde ontvlamt voor zijn één-zijn met de vrouwelijke pool, waarbij de vrouwelijke pool van ditzelfde mensenwezen deze liefde weer omvat en toont, dan wekt hij door dit 'zien' ook het 'zijn' van een Ik-wezen als zichzelf, dat echter als Ik-wezen – door de aard zelf van de zaak – toch onderscheiden moet zijn van het waarnemende Ik. De eerste zondeval moet dan overeenkomen met een 'zien' door de mannelijke subject-pool van de oermens, niet van zichzelf als de mannelijk-vrouwelijke oermens in zijn godgeschapen totaliteit, doch van zichzelf als afgezonderde subjectpool van deze oermens, los van de vrouwelijke objectpool. In de eerste schepping bestonden de schepselen niet gescheiden doch in elkaar en elkaar omvattend; de mannelijke subjectpool importeert het beginsel van de gescheidenheid door de kenact op zichzelf te richten, met uitsluiting van de voor de kenact nochtans bijbehorende objectpool. Het noodzakelijke gevolg hiervan was dat het mannelijk deel van de oermens in een soort 'slaap' verzonk, omdat de aanschouwing van zichzelf als subjectpool uit de aard der zaak de objectpool uitsluit terwijl deze laatste juist de noodzakelijke drager is van datgene wat vanuit de subject-pool wordt gezien. Het tweede scheppingsverhaal betreft dan de opwekking van deze weggezonden mannelijke pool in een nieuw zijnsgebied, dat van de stof. De schepper is hier niet meer het geheel van de Elohim maar één van deze Elohim, namelijk Jahweh, die Adam, de weggezonden mannelijke mens, in het nieuwe zijnsgebied is gevolgd en voor hem een paradijs schept waarin het voor de stof kenmerkende principe van de gescheidenheid heerst. Uit Adam wordt een nieuwe objectpool afgeleid, die zich echter ten overstaan van de subjectpool als een gescheiden wezen voordoet en het beginsel van de gescheidenheid dan ook toont aan Adam. Dit is de vrucht die Eva toont aan haar man. De kennis van het kwaad is de kennis van een zijnsgebied, namelijk het zijnsgebied van in stof vervatte vorm, waarin 'zijn' en 'waarheid' gescheiden kunnen voorkomen (dwz waarin de leugen en onwaarachtigheid vorm kunnen aannemen).

⁶ Het schema is isomorf met de meiose (zie bv. <http://www.wikiwand.com/nl/Poollichaampje>).

De vrouwelijke pool van het oorspronkelijke mensenwezen ging niet door de zondeval en daalde niet af in de stof. Bij het begin van onze tijdrekening zou dan een proces hebben plaatsgevonden dat kan beschouwd worden als een soort spiegelbeeld van de indaling van Adam en Eva in de stof. Het vrouwelijke oerwezen snoerde bij haar incarnatie in de stof van zich een mannelijk complement af; zoals Eva ontstond uit de rib van Adam, ontstond nu een mannelijk complement uit de vrouwelijke, niet door de zondeval gegane oermens. Dit vrouwelijke oerwezen werd dan geboren als de 'nathanische Maria'. Dit is de Maria bekend uit het Lucasevangelie. Deze nathanische Maria schonk vervolgens het leven aan haar mannelijk complement, de 'nathanische Jezus', waarvan de geboorte wordt beschreven in het derde evangelie⁷. De term 'nathanische Jezus' werd ingevoerd door Rudolf Steiner en is afgeleid uit de in het Lucasevangelie vermelde afstammingslijst voor Jezus, die loopt over de priester Nathan, zoon van koning David (Lc.3:31). Ook Matteüs geeft een afstammingslijst waarvan het laatste gedeelte totaal afwijkt van de afstammingslijst in Lucas. Het Jezuskind uit Matteüs stamt volgens de evangelist niet af van de priester Nathan doch van een ander kind van koning David, namelijk koning Salomon (Mt.1:6). Daarom wordt het Jezuskind uit het Matteüsevangelie de 'salomonische Jezus' genoemd; diens moeder is dan de 'salomonische Maria'⁸. Hoewel een onbevooroordeelde lezing van de evangeliën alleen maar tot het besluit kan leiden dat inderdaad sprake moet zijn van twee verschillende Jezuskinderen⁹

⁷ Debus ("Maria-Sophia") noteert ondermeer: **“Die Verbindung zwischen Maria und ihrem Sohn ist nicht eine karmische Verbindung, wie sie sonst im Allgemeinen zwischen Mutter und Kind besteht und sich auf vergangene Erdenleben gründet, sondern sie ist ihm zugeordnet in gleicher Weise wie Adam der Männin vor dem Sündenfall. Da gab es noch kein Karma, weil es noch keine Schuld gab. Erst mit dem Sündenfall beginnt die Wirksamkeit von irdischem Karma und die Aufeinanderfolge der Inkarnationen. Die lukanische Maria ist in gleicher Weise jüngste Seele der Menschheit wie ihr Kind. Indem Maria und Jesus so einander zugeordnet sind wie Adam und die Männin im Paradies (...) sind sie 'zwei' und doch eins. Sie sind das Männliche und das Weibliche der jüngsten Seele. Sie haben diesen Urzustand des männlich-weiblichen Zugeordnetseins, der nicht Ausdruck von Karma ist, bewahrt”** (p.75). **“Maria und Jesus sind sich als jüngste Seelen ganz gleich. Aber sie übernehmen, damit das Erlösungswerk möglich wird, verschiedene Aufgaben, die aufeinander bezogen sind (...) Die Maria-Seele geht voran, taucht durch ihre Geburt von vornherein in das Meer der Sündenkrankheit ein und untersteht dadurch der Gewalt des Todes. Ihre ursprüngliche paradiesische Unschuld und 'Gesundheit' aber machen es möglich, dass sie die Jesus-Seele 'jungfräulich' empfängt und so vor der 'Ansteckung' mit der Sündenkrankheit im Persönlichen bewahrt. Mit anderen Worten: *Das Weibliche der jüngsten). Seele ermöglicht dem Männlichen der jüngsten Seele sein Wirken*”** (p.81).

⁸ Het esoterische schilderij van Rubens **“De opvoeding van Maria”** (KMSKA) suggereert als geboortedag voor de salomonische moeder: dinsdag 16 september 19 v.Chr. Zij zou dus twaalf jaar zijn geweest bij de geboorte van de salomonische Jezus op dinsdag 15 september 7 v.Chr. Dezelfde datum lijkt geëncodeerd in Joh.8:33-59 (niet gepubliceerde onderzoeksresultaten – JV). De leeftijd van de moeder lijkt extreem laag naar hedendaagse normen maar was niet ongewoon in Christus' tijd.

⁹ Het Nieuwe Testament bevat nog een derde geboorteverhaal, in het boek Apocalyps (hoofdstuk 12). Het kind in dit verhaal wordt niet Jezus genoemd en de 'geboorte' betreft niet een menselijk kind doch de indaling of intrede van Christus of Logos in de sfeer van aarde en van de menselijke geschiedenis. Volgens de esoterisch-christelijke traditie is met deze bovenzinnelijke gebeurtenis de datum verbonden van zondag 25 december 1 (de traditionele datum van het kerstfeest gaat niet terug op de geboorteverhalen uit Matteüs of Lucas en is evenmin een erfenis van een of andere heidense traditie). Ook Rudolf Steiner noemt deze dag (GA 180, Bazel, 23 dec.1917). De incarnatie van de Logos in de individuele mens Jezus

wordt het denkbeeld van twee verschillende Jezuskinderen buiten de antroposofische beweging nagenoeg nergens aanvaard¹⁰.

Nog steeds volgens Rudolf Steiner was de salomonische Jezus de wedergeboren Zarathustra. Toen beide kinderen twaalf jaren oud waren, zou de individualiteit van Zarathustra zijn overgegaan van de salomonische Jezus naar de nathanische Jezus; eerstgenoemde zou niet lang daarna zijn gestorven. De overgang van de Zarathustra-individualiteit bracht een radicale omkeer teweeg in de Lucas-Jezus, die volgens Rudolf Steiner beschreven wordt in het Lucasevangelie.

Zowel onderzoek van esoterische kunstwerken als esoterische tekstanalyse van de evangeliën bevestigt de grote lijnen van de door Steiner geschetste gang van zaken. Er is inderdaad sprake van twee Jezuskinderen en van een transformatie van de twaalfjarige nathanische Jezus, zoals beschreven in het Lucasevangelie. Wel verschijnt met betrekking tot de chronologie een discordantie tussen enerzijds de beschrijvingen door Steiner en anderzijds de data geëxtraheerd uit de analyse van de evangeliën en esoterische kunstwerken¹¹.

van Nazareth vond pas plaats bij de doop van de Jordaan. Volgens de esoterisch-christelijke traditie, teruggaand op het Johannesevangelie, op zondag 1 april 31, rond 11u15 (tevens de Paasdag van dat jaar). Het begin van het vierde evangelie bevat vele esoterisch geëncodeerde verwijzingen naar dit tijdstip; voor meer commentaar terzake zie:

https://www.academia.edu/12597004/The_encodement_of_the_date_of_Christ's_Baptism_in_the_gospel_of_John

en de appendix in:

https://www.academia.edu/9963752/THE_ENCODEMENT_OF_THE_BIRTH_HOROSCOPE_OF_THE_NATHANIC_JESUS_IN_RUBENS_ADORATION_OF_THE_SHEPHERDS_IN_CARAVAGGIO_S_MADONNA_OF_THE_ROSARY_AND_IN_BOTTICELLI_S_MADONNA_OF_THE_MAGNIFICAT

Te noteren valt dat precies 40 dagen na zondag 1 april 31, dus op donderdag 10 mei 31, zich een zonsverduistering voordeed die was ingebed in een erg merkwaardige hemelconfiguratie. Deze zonsclips trad op rond 1u56 UT, wat voor Jeruzalem overeenkomt met 4u17 's ochtends lokale tijd. De evangeliën van Matteüs en Lucas bevatten de passage waarin Jezus na de Jordaan doop veertig dagen vast in de woestijn, om vervolgens door de duivel te worden bekoord. Deze bekoeringsscène lijkt dus samen te vallen met genoemde eclips. Mt.4:1-11 en Lc.4:1-13 beschrijven duidelijk een imaginatieve voorstelling van een innerlijk proces dat door de pas geïncarneerde Logos werd doorgemaakt: bij diens intrede in de stoffelijke wereld kwam het Christuswezen 'in de woestijn' terecht en ontmoette daar de boze. Het Johannesevangelie beschrijft deze imaginatie niet doch vermeldt enkele feiten (de ontmoeting met de eerste leerlingen, de bruiloft van Kana, de verdrijving van de kooplieden uit de tempel; de innerlijke zijde van deze gebeurtenissen wordt overigens alweer onder de vorm van imaginaties beschreven) die zich tijdens dezelfde periode voordoen. Vele auteurs interpreteren, naar ons inzicht ten onrechte, de passage betreffende Christus' veertigdaags verblijf in de woestijn in letterlijk-fysieke zin en zoeken dan chronologische oplossingen om de synoptici te laten concorderen met Johannes (zie bv. Emil Bock "Die drei Jahre" 1948,1971; p.55).

¹⁰ Een uitzondering in het Nederlandstalig gebied is de auteur en pastor Hans Stolp ("Het geheim van de twee Jezuskinderen" Ankh-Hermes, 2010).

¹¹ Zie voetnoot 6 in ons artikel: "De esoterische structuur van de Madonna Sistina" Antroposofie Vandaag XLVI (nr.179) jan.-feb.-mrt 2015, p.6-15.

https://www.academia.edu/9963817/De_esoterische_structuur_van_de_Madonna_Sistina

Wij gaan momenteel uit van de werkhypothese dat de salomonische individualiteit op het ogenblik van de metempsychose ruim 18 jaar oud was en het punt had bereikt waarop het astraallichaam volledig was ontwikkeld en het Ik was geboren. Bij de metempsychose bleef het astraallichaam als dusdanig bij de salomonische Jezus, maar de bij de ontwikkeling van

Men vindt bepaalde uitspraken van Rudolf Steiner waarin gesteld wordt dat de Nathanische Jezus geen wezensdeel bezat dat we in de moderne zin een 'Ik' kunnen noemen: **“Een welbepaald Ik, een egoïteit, zoals die in de lemurische tijd in de mens werd geboren, was niet voorhanden in de nazareïsche Jezusknaap”**¹². Bij andere gelegenheden spreekt Rudolf Steiner wel over het Ik van de nathanische Jezus¹³; daarbij heeft hij het ook over de 'Ik-drager' van het nathanische kind dat hij bij gelegenheid ook als een 'engelwezen' karakteriseerde. Volgens Rudolf Steiner diende de bijzondere nathanische wezenheid geen plaats te maken voor de incorporatie van het Zarathustra-Ik¹⁴. Na de transformatie van de nathanische Jezus in de tempel vormde zich volgens Steiner dus een soort dubbelwezen, met het Ik van de Zarathustra-individualiteit enerzijds, en de 'Ik-drager' van de nathanische

het astraallichaam verworven vaardigheden, inzichten enz. werden overgedragen naar de nathanische Jezus en fungeerden als een drager of richtsnoer waarrond de getransmigreerde Zarathustra-individualiteit het astraallichaam van de nathanische Jezus kon ontwikkelen. De Zarathustra-individualiteit *herbegon* dus na de metempsychose de ontwikkeling van het astraallichaam. In aards opzicht werd de Zarathustra-individualiteit dus *verjongd*: na de metempsychose was deze individualiteit niet langer zes jaar plus enkele maanden, doch nog amper enkele maanden ouder dan het nathanische wezen. We vermoeden dus dat Steiners herhaalde verklaring, volgens dewelke het leeftijdsverschil tussen beide Jezuskinderen slechts enkele maanden zou bedragen, is afgeleid uit de leeftijdsverhouding die zich voordeed *na* de metempsychose en had moeten vermeerderd worden met ongeveer zes jaar, daar waar men refereert naar het leeftijdsverschil *voor* de metempsychose. Voor een alternatieve interpretatie zie: Hella Krause-Zimmer “Was nahm der salomonische Jesus von seiner Wesenheit in den nathanischen Jesus mit hinüber?” *Mitteilungen aus der anthroposophischen Arbeit in Deutschland* 42(4), p.276-286, 1988).

¹² “Ein besonderes Ich, eine Egoität, wie sie ja in der lemurischen Zeit geboren wurde im Menschen, war gar nicht im nazarenischen Jesusknaben. Hätte er sich fortentwickelt, ohne daß der Zarathustra hinübergegangen wäre, so hätte kein Ich geboren werden können. Er hatte, was als heilige drei Glieder, wie sie waren vor dem Sündenfall, zusammengefügt worden war: physischer Leib, Ätherleib und Astralleib, und bekam erst da die begabung mit dem Ich durch den Zarathustra” (GA 117, p.124; Stuttgart, 14 nov. 1909).

¹³ “Der Übergang einer Individualität aus einem Leib in einen anderen Leib kommt vor. Und damals fand so etwas statt, als die Zarathustra-Individualität den ursprünglichen Leib verließ und hinüberdrang in den Jesus des Lukas-Evangeliums, in dem nun besonders zubereitet war der astralische Leib und der **Ich-Träger**. So konnte Zarathustra in dem besonders zubereiteten astralischen Leibe und **Ich des nathanischen Jesus** vom zwölften Jahre ab die Weiterentwicklung fortführen” (GA 123, p. 121; Bern 6 sept. 1910); “Dann verließ die Zarathustra-Individualität diesen Jesusknaben und ging hinüber in jenen Jesusknaben, den das Lukas-Evangelium schildert, der aus der nathanischen Linie des Hauses David stammt, der als zweiter Jesusknabe geboren wurde und in Nazareth auferzogen wurde in der Nachbarschaft des anderen. In diesen ging hinüber die Zarathustra-Individualität in jenem Moment, den das Lukas-Evangelium schildert als das Wiederfinden im Tempel zu Jerusalem, nachdem er verlorengegangen war während des Festes. Während nun der salomonische Jesusknabe bald starb, lebte Zarathustra heran in dem Jesus des Lukas-Evangeliums bis zu seinem dreißigsten Jahre und eignete sich alle Fähigkeiten an, die man sich aneignen kann mit den Werkzeugen, die man hat, wenn man auf der einen Seite das schon mitgebracht hat, was man sich aneignen konnte in einem so zubereiteten physischen Leib und Ätherleib, wie wir es beschrieben haben, und wenn man ferner dem hinzufügen kann, was man in einem solchen astralischen Leib und **Ich-Träger** erringen kann, wie sie der Jesus des Lukas-Evangeliums hatte” (GA 123, p.138; Bern 7 sept. 1910).

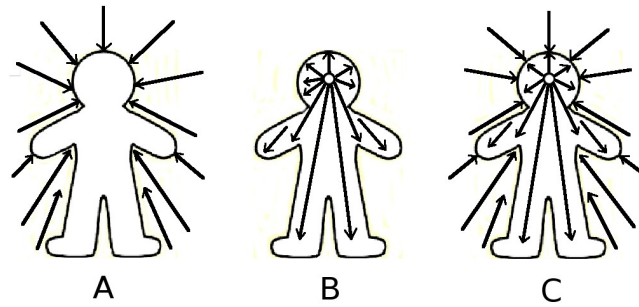
¹⁴ “Als dieser Lukas-Jesusknabe geboren war, war er also ausgestattet mit alledem, was unbeeinflusst war von den luziferisch-ahrimanischen Kräften. Ein solches Ich, das sich immer wieder und wieder inkarniert hatte, hatte er nicht; daher brauchte auch nichts ausgestoßen zu werden in seinem zwölften Lebensjahre, als die Individualität des Zarathustra herüberging aus dem salomonischen Jesusknaben des Matthäus-Evangeliums in den nathanischen Jesusknaben” (GA 131 p.181; Karlsruhe 12 okt. 1911).

individualiteit anderzijds. **Figuur 2** geeft een soort hulpvoorstelling die we ons hierover kunnen vormen. De zondeval kan beschouwd worden als een interiorisatie van de 'boom van goed en kwaad', waarvan het lichamelijke beeld ons zenuwstelsel is (de 'boom des levens' wordt dan afgebeeld op de bloedsomloop). In deze toestand, waarbij de mens zich heeft verbonden met de biologische erfelijkheid, verschijnt het menselijke Ik (tijdens het dagbewustzijn) als gecentreerd op het 'Ik-punt' in het hoofd. De nathanische individualiteit is echter nooit door de zondeval gegaan. Van een verbinding van deze individualiteit met een menselijk lichaam kan men verwachten dat ze een complementair karakter heeft; het Ik wordt niet beleefd als gesitueerd in een Ik-punt binnen het lichaam doch, complementair hiermee, in een Ik-sfeer gesitueerd op oneindig. De door de zondeval en daaropvolgende incarnaties gegane mens is gecentreerd op zichzelf, als een 'egoïteit' in een 'zelfpunt' of 'Ik-punt', waarbij de wereld wordt gezien doorheen en vanuit de eigen lichamelijke. De nathanische individualiteit daarentegen kan men zich voorstellen als gecentreerd op de wereld, als een 'altruïteit' die vanuit de periferie de eigen lichamelijke ziet doorheen de wereld.

Deze laatste toestand is schematisch voorgesteld in **figuur 2,A**. De complementaire toestand waarin de mens verkeert na de zondeval is voorgesteld in **figuur 2,B**. De constitutie van de getransformeerde Jezus die ontstond na de door Lucas 2:41-52 beschreven gebeurtenissen¹⁵ wordt schematisch voorgesteld in **figuur 2,C**. Deze geestelijke gestalte van Jezus van Nazareth, voorhanden binnen de periode van zondag 14 mei 13 tot zondag 1 april 31, was dus meer dan een hoogontwikkelde menselijke individualiteit. Het ging om een menselijke individualiteit (de Zarathustra-individualiteit) die was omkleed of gecomplementeerd door wat Rudolf Steiner noemde het 'Mensenkind'¹⁶ (de nathanische individualiteit). Dit 'Mensenkind' bleef ook met de aardse gestalte van de nathanische Jezus verbonden na de Doop in de Jordaan, wanneer de Zarathustra-individualiteit excarneerde om plaats te maken voor het Woord. Dit geïncarneerde Woord wordt in het Johannesevangelie genoemd: de 'Godszoon'. Het 'Mensenkind', de nathanische wezenheid, die ook na de doop in de Jordaan Jezus Christus als het ware omstraalt, wordt in het Johannesevangelie genoemd: de 'Mensenzoon'.

¹⁵ Dat de transformatie van de nathanische Jezus voortvloeit uit een metempsychose wordt tamelijk direct aangeduid in Lc.2:49: "Wist ge dan niet, dat ik in datgene van mijn Vader moest zijn"? Hiermee wordt niet bedoeld dat Jezus in de tempel van Jeruzalem thuishoorde; Hij volgt immers Jozef en Maria terug naar Nazareth. Het enige waarin Jezus vanaf dat moment wel vast verblijf houdt is de nathanische lichamelijke. Het is dus deze lichamelijke die wordt aangeduid als "...datgene van mijn Vader". Lucas specificeert in 2:50 dat de nathanische Maria en Jozef dit niet begrepen.

¹⁶ "Den einen der Jesusknaben, den aus der nathanischen Linie des Hauses David, wir dürfen ihn im schönsten Sinne, im allerschönsten Sinne nennen «*das Kind der Menschheit, das Menschenkind*» (...) Die Christus-Wesenheit ist kein Mensch. Die Christus-Wesenheit ist eine Wesenheit der höheren Hierarchien. Auf Erden mußte sie drei Jahre als Mensch unter Menschen leben. Dazu mußte ihr ein Mensch entgegengeboren werden von der Art, wie es von mir öfter geschildert worden ist für den nathanischen Jesusknaben. Und weil dieses Menschenkind nicht hätte aufnehmen können - da es ja vorher nicht betreten hatte die Erde, nicht hatte die Vorbildung früherer Inkarnationen -, weil es nicht hätte aufnehmen können, was äußere Kultur erarbeitet hat auf Erden, so ging in dieses Kind ein eine Seele, die in höchstem Sinne sich das erarbeitet hatte, was äußere Kultur bringen kann: die Zarathustra-Seele" (GA 150 p.107, 108-109; Bochum, 21 dec. 1913).

Figuur 2: hulpvoorstelling met betrekking tot de twee Jezuskinderen. De gewone toestand van een mens bij dagbewustzijn wordt schematisch voorgesteld door het middenste figuurtje (B). Het menselijk 'Ik' wordt in relatie tot het fysieke lichaam beleefd als gesitueerd in een 'Ik-punt' of 'zelfpunt' van waaruit het Ik het fysieke lichaam en doorheen dat lichaam de zintuiglijke wereld bestrijkt¹⁷. De uitzonderlijke incarnatie van de nathanische Jezus kan men zich voorstellen als de complementaire situatie (A), waarbij het 'Ik' wordt beleefd als gesitueerd op een vlak of bol op oneindig, een 'Ik-sfeer' van waaruit het Ik de wereld en doorheen de wereld het fysieke lichaam bestrijkt. In de gewone situatie verschijnt het 'Ik' als een 'egoïteit'. Volgens Rudolf Steiner beschikte de nathanische Jezus niet over zo'n 'Egoität'; men zou in complementaire zin kunnen stellen dat het Ik van de nathanische Jezus verschijnt als een geïncarneerde 'altruïteit' (ahw een geïncarneerd 'hoger Ik'). Deze nathanische 'altruïteit' was nog nooit geboren, had de zondeval niet meebeleefd, was niet verbonden met aards karma en kon als 'Ik-drager' met de nathanische Jezus verbonden blijven nadat de Zarathustra-individualiteit naar de nathanische Jezus was overgegaan (C). De figuur van Jezus van Nazareth tussen zondag 14 mei 13 (dag van de transformatie van de nathanische Jezus in de tempel; feest van Pesach Sheni van dat jaar¹⁸) en zondag 1 April 31 (Dooop in de Jordaan) was dus geen geïncarneerde menselijke individualiteit in de gewone zin, doch een incarnatie van het Ik van Zarathustra *gedragen en omstraald door de 'Mensenzoon' (de nathanische individualiteit)*. Deze bijzondere individualiteit heeft op wereldschaal essentieel wegbereidend werk verricht voor de opname van het komende Christendom door de mensheid. In het voorjaar van 31 maakte de Zarathustra-individualiteit dan plaats voor de incarnatie van de Logos of 'Godszoon', nog steeds in verbinding met de 'Mensenzoon'.

¹⁷ Het Ik-punt is een centraal beeldelement in de christelijk-esoterische kunst (zie: J.Verhulst "De Rubens Code" Antwerpen: Via Libra, 2011; uitgebreide Duitse uitgave in voorbereiding). Rudolf Steiner sprak occasioneel over dit "...Punkt des Ich in der Stirn" (GA291a, p. 213; Berlijn, 29 nov. 1907).

¹⁸ Dat de transformatie van de nathanische Jezus niet plaatsvond ter gelegenheid van het gewone Joodse Pesachfeest, doch ter gelegenheid van het 'tweede Pesach' (https://fr.wikipedia.org/wiki/Pessa'h_sheni) wordt discreet aangegeven in Lc.2:41: de heilige familie reisde van Nazareth naar Jeruzalem, niet op het Pesachfeest, doch 'volgens de wetten en gebruiken van het feest' ('κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς'). Deze wetten voorzagen dat in bepaalde omstandigheden, bijvoorbeeld voor reizigers, de Pesach-bedevaart een maand later kon gebeuren op het 'tweede Pesach' ('Pesach Sheni'; Num.9:9-13). In het jaar 13 viel dit feest op 14 mei (over het algemeen wordt, bij pogingen om de in het Johannesevangelie vermelde feesten te identificeren, het feest van Pesach Sheni niet meebeschouwd; dit leidt tot grote verwarring want de feesten vermeld in Joh.2:13 en Joh.6:4 betreffen telkens Pesach Sheni).

2. Enkele opmerkingen over de 'taal van de vogels'

Rudolf Steiner heeft ooit opgemerkt dat het Johannesevangelie geschreven is in de 'taal van de engelen'¹⁹. Men kan ook zeggen, in overeenstemming met het alchemisch taalgebruik, dat het evangelie geschreven is in de 'taal van de vogels' (*la langue des oiseaux*²⁰). Het vierde evangelie is een hermetische of geïnspireerde tekst. In zulke geschriften werden esoterische betekenislagen verwerkt die slechts gaandeweg, na veelvuldige lezing²¹ en geduldige overweging, hun geheimen prijsgeven.

Bij een eerste lezing van een hermetische tekst neemt men kennis van de exoterische of uiterlijke inhoud. Zo'n exoterische lezing van de tekst verloopt in essentie lineair, van het eerste woord naar het laatste. Zo'n leesproces wordt spontaan vergeleken met de afwikkeling van een draad (men spreekt bv. over 'de rode draad' in een betoog; men kan 'de draad kwijtraken' enz.).

De exoterische inhoud staat autonoom en volwaardig naast de esoterische inhouden. De exoterische betekenislaag is dus geen ondergeschikte vermomming die de onderliggende esoterische inhouden toedekt doch vormt het semantisch fundament van de tekst.

De exoterische betekenislaag wordt gemakkelijk verkeerd geïnterpreteerd en vergt aandachtige lectuur. Men dient de aard van het taalspel met bijhorende conventies te identificeren. In het vierde evangelie worden bijvoorbeeld, op het niveau van de exoterische betekenislaag, diverse imaginaties beschreven die Christus deelt met de mensen die Hem omringen. Het bijzonder karakter van zo'n imaginatieve passage wordt in het Johannesevangelie altijd aangeduid. Belangrijke voorbeelden zijn: (a) de bruiloft van Kana (Joh.2:1-11) aangekondigd in Joh.1:51 ('Gij zult de hemel open zien'); (b) de 'schauwing van de zaaiers', ingeleid door Christus' woorden: 'Ik zeg u, slaat uw ogen op en schouw de velden...' (Joh.4:35); (c) de broodvermenigvuldiging (Joh.6:5 e.v.) ingeluid in Joh.6:5 ('Toen Jezus de ogen opsloeg...'); (d) de imaginatie van de wijnstok en de ranken (Joh.15:1-17) voorafgegaan door de bijna altijd misbegrepen woorden 'Verhef u, laten we hier vandaan gaan' (dwz 'laten we overgaan van de fysieke waarneming naar de imaginatieve waarneming' of 'laten we een imaginatieve schouwing delen'; Joh.14:31); (e) de epiloog, ingeleid door de woorden: 'De verschijning verliep op deze wijze' (Joh.21:1; het relaas van de 'verschijning' begint dus niet in vers 21:4 doch in vers 21:2; er heeft niet in fysieke zin een nachtelijke vispartij plaatsgevonden). Indien men de beschrijving van deze imaginaties niet als zodanig onderkent ontstaan allerlei misinterpretaties, alsof Christus de goochelkunst of de zwarte magie zou hebben beoefend.

¹⁹ Friedrich Rittelmeyer **"Briefe über das Johannes-Evangelium"** Stuttgart: Urarchhaus 1938, 1999; p.14-15. Meer in het algemeen heeft Rudolf Steiner gewezen op het feit dat teksten in de oudheid veel dieper zijn gestructureerd dan doorgaans wordt gedacht ("Viel mehr von architektonischem Aufbau, von innerer Gliederung haben die alten 'Schriftensteller', wenn man sie so nennen darf, in ihre Werke hineingelegt, als man gewöhnlich glaubt"; Hamburg, 22 mei 1908; GA 103).

²⁰ Zie bv.: https://fr.wikipedia.org/wiki/Langue_des_oiseaux

²¹ Bekend is de spreuk **"Ora Lege Lege Lege Relege labora et invenies"** (*'Bid, lees, lees, lees, herlees, werk en gij zult vinden'*) uit de *Mutus Liber* (plaat 14).

De esoterische lezing van een hermetische of 'geïnspireerde' tekst kan vergeleken worden met de beschouwing van een hologram. Bij herhaalde lectuur van zo'n tekst onthullen zich gaandeweg niet-lineaire structuren. Een belangrijk voorbeeld zijn de zachte chiasmen waaruit vele klassieke teksten zijn opgebouwd en die ook in het Nieuwe testament uitvoerig voorkomen. Het Johannesevangelie bestaat in hoofdzaak uit een reeks van 68 verhaal- of betoogblokken ('pericopen') die een zachte spiegelstructuur vertonen. Ook andere chiastische structuren en andere tekstbruggen worden gaandeweg opgemerkt²². De esoterische inhoud manifesteert zich, bij voortdurende lezing en herlezing, als een subtiel meerdimensioneel organisme opgebouwd rondom het lineair gestructureerde exoterische verslag. Naast de lineaire weg doorheen de tekst ontdekt men andere paden, die lopen langs betekenisvertakkingen en over woordbruggen en verbindinglijnen tussen reflecterende passages. Meditatief lezend langsheen deze alternatieve tekstopaden maakt men kennis met de verborgen esoterische inhouden van de tekst. Deze inhouden zijn dus over het algemeen niet gebonden aan één tekstlocus. Zij weerklinken tussen verschillende, vaak ver uit elkaar gelegen passages, als vogelgezang dat weerkaatst tussen de kruinen in een bos.

De esoterische betekenislagen hebben wel lokale aangrijpingspunten in de tekst. De schrijver van het vierde evangelie maakt bijvoorbeeld vaak gebruik van ambivalente formuleringen om de lezer op het spoor te brengen van een esoterische betekenislaag. Zo bevat het Johannesevangelie een soort tractaat over karma en reïncarnatie waarvan bij een eerste exoterische lezing weinig valt te bespeuren²³. Een deel van dit tractaat zit ingebed in het verhaal

²² Een chiastische tekst heeft een spiegelende structuur, bv. van de vorm A-B-B'-A', waarbij gelijkenissen optreden tussen de spiegelende delen (in casu A en A' resp. B en B'). Een eenvoudig voorbeeld (Joh.8:47):

"Wie uit God is
luistert naar Gods woorden.
Daarom luistert gij niet
omdat gij niet uit God zijt".

In het Johannesevangelie komen talrijke kleinere chiastische structuren voor (Ruckstuhl en Dschulnigg "**Stilkritik und Verfassersfrage im Johannesevangelium**", 1991, p.104-105, identificeerden 29 gevallen). Er zijn ook kleine chiastische bruggen waarvan de twee vleugels ver uit elkaar liggen. Een eenvoudig voorbeeld betreft de zes stenen kruiken vermeld in de pericope over de bruiloft van Kana. Deze kruiken zijn bestemd voor de 'rituele reiniging van de Joden' ('κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων'). In Joh.3:25 is dan sprake van een discussie van de leerlingen van Johannes de Doper met 'een jood over de reinigingsrituelen' ('μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ'). Zo'n chiastische brug geeft een inhoudelijk verband aan tussen beide passages dat uit de context kan afgeleid worden. Een opvallend voorbeeld is de chiastische 'handtekening' onder het evangelie: de eerste vleugel van dit chiasme sluit hoofdstuk 20 af (20:30-31), en de tweede vleugel beëindigt hoofdstuk 21 en daarmee het hele evangelie (21:24-25) (zie terzake appendix II in: J.Verhulst "**The esoteric content of The Descent from the Cross. Part II**" op: <https://independent.academia.edu/JosVerhulst>).

Over het gebruik van chiastische structuren in het Nieuwe Testament en andere teksten uit de klassieke tijd bestaat een uitvoerige literatuur. Een merkwaardig voorbeeld is het boek van John Paul Heil "**Colossians. Encouragement to Walk in All Wisdom as Holy Ones in Christ**" (Atlanta: Society of Biblical Literature; 2010) over de chiastische structuren in Paulus' brief aan de Kolossenzen. De auteur onderscheidt in deze tekst een laag van tien zogeheten 'microchiasmen', die dan samen een overkoepelende 'macrochiastische' structuur vormen. Eenzelfde gelaagde chiastische bouw vindt men ook in het Johannesevangelie.

²³ Meer hierover: <http://vrijgeestesleven.be/Johannes/b86.pdf>

van de blindgeborene (hoofdstuk 9). De eerste sleutel is verborgen in vers 9:17. Dit vers luidt: “Zij (=de Farizeeën) richtten zich opnieuw tot de blinde en vroegen: **“Wat zegt gijzelf van Hem, daar Hij u toch de ogen heeft geopend? Hij antwoordde dat Hij/hij (de) profeet is”**”. Volgens de spontane exoterische lezing betekent dit dat de blindgeborene over Christus zegt, dat deze laatste een profeet is. Doch de tekst kan ook gelezen worden in de zin dat de blindgeborene *over zichzelf* zegt dat hij (de) profeet is (in vele vertalingen gaat de ambivalentie van het Griekse origineel verloren). Een algemeen, logisch noodwendig en essentieel in de 'taal der vogelen' gehanteerd principe luidt dat in geval van zo'n meerduidigheid of ambivalentie alle mogelijke lezingen ook daadwerkelijk door de auteur zijn gewild en dat elk van de mogelijke lezingen thuishoort in een verschillende betekenislaag; er ontstaat dus een betekenisvertakking²⁴. Om van hieruit de inhoud van de verborgen betekenislaag op het spoor te komen, dient men de tekst te herlezen, de relevante tekststructuren te identificeren en zuivere en rechtlijnige logica te volgen. We merken bv. dat in het Johannesevangelie met het woord 'profeet' Jesaja wordt aangeduid (Joh.1:23) en dat Jesaja wordt geciteerd in verband met de verblinding van de Israëlieten (Joh.12:38-41); Jesaja werd begraven bij de bron Gihon waarvan het water door een ondergrondse tunnel loopt tot de vijver van Siloam, waar de blindgeborene zich de ogen uitwaste en weer zag. Stapsgewijs ontdekken we hoe de evangelist, aan de hand van (ondermeer) het voorbeeld van de wedergeboren Jesaja en diens ontmoeting met Christus, bepaalde wetmatigheden verduidelijkt met betrekking tot karma en reïncarnatie.

De 'taal der vogelen' kan in een tekst enkel weerklinken, indien die tekst *in alle opzichten* betekenisvol is. Een esoterische tekst vermeldt dus nooit triviale details en bevat geen overbodige tekstelementen, net zoals een rationeel gebouw muziekinstrument geen overbodige snaren telt. Elk opvallend detail of gegeven in een esoterische tekst heeft een welbepaalde betekenis. Het Johannesevangelie vermeldt bijvoorbeeld (in tegenstelling tot de synoptici) dat de broodjes in de schouwing van de broodvermenigvuldiging

²⁴ De meerduidigheid kan op verschillende wijzen tot stand komen. De zinsbouw kan zodanig zijn geconstrueerd dat verschillende lezingen grammaticaal mogelijk zijn. Een bekend voorbeeld is Joh.19:25: “Stonden bij Jezus' kruis zijn moeder en de zuster van zijn moeder, Maria van Klopas en Maria Magdalena”. Deze passage kan gelezen worden alsof er twee, drie respectievelijk vier vrouwen onder het kruis stonden. Deze meerduidigheid is door de evangelist welbewust in de tekst ingebouwd en bevat belangrijke esoterische informatie. Dubbelzinnigheid kan ook ontstaan doordat beeldspraak op verschillende manieren kan worden gelezen. Zo kan Joh.2:21 (“Hij echter sprak over de tempel van zijn lichaam”; het vers staat in de pericoop over de tempelreiniging) begrepen worden in de zin dat 'de tempel van zijn lichaam' verwijst naar het fysieke lichaam van Christus zelf. Dit is de algemeen gekende exoterische lezing. In esoterische zin verwijst 'de tempel van zijn lichaam' naar de lichamelijke moeder van Christus, dus de nathanische Maria. In deze betekenislaag is de pericoop over de tempelreiniging een weergave van een bijzonder, door Christus uitgevoerd reinigingsproces van de lichamelijkheid van de nathanische Maria aansluitend op haar geboorte (waarvan de datum trouwens in dezelfde pericoop is geëncodeerd: zondag, 23 april, 16 v.Chr.). Meerduidigheid kan ook ontstaan doordat een woord op zich verschillende betekenissen kan hebben (zo kan het Griekse woord 'Ἰησοῦς' zowel 'Jezus' als 'Jozua' betekenen). Omdat men bij het begin van onze tijdrekening nog schreef zonder spaties kunnen parallelle lezingen ook ontstaan door verschillende woordindelingen van dezelfde lettergroep. Ook hiervan zijn in het Johannesevangelie belangwekkende voorbeelden te vinden.

meer bepaald *gerstebroodjes* zijn (Joh.6:9,13). Deze vermelding betreft geen incidentele bijzonderheid maar preciseert, dat het Pesachfeest vermeld in Joh.6:4 het feest betreft van *Pesach Shen*²⁵. Met behulp van dit soort indicaties (vaak met astronomisch-astrologische betekenis) heeft de vierde evangelist in zijn tekst een uitvoerige en zeer preciese christologische chronologie ingebouwd, die doorheen de eeuwen bekend is gebleven binnen de christelijk-esoterische traditie waaruit dan kunstenaars als Rafaël, Caravaggio of Rubens hebben geput. Hierbij geldt het belangrijke principe dat de hermetische of geïnspireerde tekst steeds *aanscherpend* moet worden gelezen. Wanneer bv. Filippus zegt: "...voor tweehonderd denariën brood (is) nog te weinig" (Joh.6:7) dan is bedoeld: '201 denariën' (dwz 201 dagen; de denarius was het traditionele loon voor één dag werk en het muntstuk staat hier beeld voor één dag). Wanneer Christus' opponenten zeggen: "Gij zijt nog geen vijftig jaar" (Joh.8:57) dan wordt bedoeld: 'vijftig jaar min één dag'.

De geïnspireerde tekst is zodanig gecomponeerd dat de diepe lezer de betekenis kan reconstrueren met behulp van de tekst zelf en/of met behulp van andere teksten waarnaar de hermetische tekst expliciet of impliciet verwijst. Met betrekking tot het vierde evangelie is het essentieel om te beseffen, dat deze tekst kennis van de synoptici vooropstelt. Het evangelie verwijst bijvoorbeeld, zonder verdere commentaar, naar 'de twaalf' (6:67-70) of naar de 'zonen van Zebedeüs' (21:2), waarmee aan de lezer duidelijk wordt gemaakt dat kennis van de synoptische tekstraditie voorondersteld wordt. Wanneer in het vermelde vers Joh.21:2 zeven mannen worden vermeld, dan heeft dit zevental een welbepaalde betekenis – het gaat niet om een toevallig samengesteld gezelschap. Wanneer van deze zeven mannen vijf met naam worden genoemd, terwijl twee anderen naamloos blijven, dan heeft dit verschil inzake naamvermelding alweer een welbepaalde betekenis. Ook het feit dat Jacobus en Johannes niet met eigen naam worden genoemd, doch worden aangeduid als "...die van Zebedeüs", speelt een welbepaalde rol²⁶.

De taal blijkt in een esoterische tekst volledig opgespannen en afgestemd, als het snarenstel op een nauwkeurig gestemde harp of klavecimbel. Alleen daardoor kunnen de tekstelementen met elkaar in resonantie treden zodat voor het innerlijke oor van de diepe lezer de esoterische inhoud kan weerklinken. Naarmate men dieper doordringt in de esoterische dimensies van het evangelie klimt het gevoel van ontzag voor de verbale scheppingskracht van de schrijver en voor het geestlicht dat hem blijkbaar heeft omringd.

²⁵ Zie terzake het belangrijke werk van Michael Daise: "**Feasts in John? Jewish festivals and Jesus' 'hour' in the fourth gospel**" Tübingen: Mohr Siebeck (2007).

²⁶ Zie terzake appendix III in: J.Verhulst "**The esoteric content of The Descent from the Cross. Part II**" op: <https://independent.academia.edu/JosVerhulst>.

3. De verborgen betekenis van Joh.1:12-13.

Algemeen wordt aangenomen dat het Johannesevangelie niets meldt over de kindertijd van Jezus of over de twee Jezuskinderen. Niettemin blijkt de proloog van dit evangelie een korte verwijzing te bevatten naar de twee Jezuskinderen, en nog wel op de plaats waar men dit kan verwachten, namelijk in Joh.1:12-13, vlak voor de vermelding van de vleeswording van het Woord in Joh.1:14. De betrokken passage luidt als volgt:

Joh.1:12 ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 13 οἷ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

Joh.1:12 Al diegenen die Hem aanvaardden, aan hen gaf Hij het vermogen om kinderen van God te worden, aan hen die geloofden in de Naam van diegene 13 die niet uit bloed noch uit de wil van het vlees of uit de wil van een man, maar uit God zijn geboren.

Over de betekenis van deze passage is heel wat inkt gevloeid. Het lijkt onmogelijk om een zinvolle lezing voor te stellen. Men onderscheidt twee interpretatieproblemen:

(a) Het antecedent van het betrekkelijk voornaamwoord οἷ ('die'; het eerste woord van vers 1:13) lijkt niet éénduidig bepaald. Vaak wordt οἷ begrepen alsof het betrekking heeft op 'τοῖς πιστεύουσιν' ('aan hen die geloofden') dat eveneens in het mannelijk meervoud staat. Inhoudelijk gezien is deze interpretatie onzinnig: indien "...zij die geloofden" reeds uit God zijn geboren (wat is aangeduid door de aorist ἐγεννήθησαν) dan heeft het geen zin om hen het vermogen te geven om "...kinderen van God te worden".

Sommige commentatoren²⁷ hebben daarom voorgesteld dat 'οἷ' betrekking zou hebben op 'τέκνα θεοῦ' ('kinderen van God'). Omdat τέκνον ('kind') een onzijdig zelfstandig naamwoord is, en het betrekkelijk voornaamwoord οἷ ('die') mannelijk, moet de zin dan als een *constructio ad sensum*²⁸ worden opgevat. Enerzijds levert dit een vrij hachelijke lezing op (omwille van de interjectie 'τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ'), en anderzijds blijft toch een semantisch probleem bestaan: hoe kan men een kind van God *worden* indien dat kind *reeds geboren is* uit God ('een kind van God worden/zijn' kan geacht worden hetzelfde te betekenen als 'geboren worden/zijn uit God')?²⁹

²⁷ Zie bv.: Frédéric Godet "Commentaire sur l'évangile de saint Jean", 1902; p.439-440

²⁸ "Il semble au premier coup d'œil, en raison du verbe au passé : qui sont nés, que l'apôtre place, la régénération avant la foi, ce qui est naturellement impossible. Mais, comme le fait observer avec raison Meyer (*Kritisch exegetisch Handbuch über das Evangelium des Johannes*, Göttingen 1862, p.66), le relatif οἷ, qui, ne se rapporte point au mot τοῖς πιστεύουσιν, ceux qui croient, mais par une construction ad sensum au substantif neutre τέκνα θεοῦ, enfants de Dieu. Le v. 13 développe ce terme : 'enfants de Dieu' (...)"

²⁹ Ivm de betekenis van 'constructio ad sensum' zie bv.: <https://en.wikipedia.org/wiki/Synesis>. John Pryor ("Of the Virgin Birth or the Birth of Christians? The text of John 1:13 once more" *Novum Testamentum* 27 (4), p.296-318, 1985) omschrijft het probleem als "...the difficulty of determining the antecedent of οἷ and the unsuitability of the tense of ἐγεννήθησαν. If the antecedent is τέκνα then one has the difficulty of a predicative clause passing over a phrase in apposition. Whether the verse goes

(b) De conjunctie 'καὶ' ('en') waarmee het volgende vers opent (Joh.1:14 ('En het Woord is vlees geworden...')) suggereert sterk dat een nauwe inhoudelijke samenhang moet bestaan tussen vers 1:13 en het daaropvolgende vers 1:14. Omwille van deze conjunctie verwacht men dat vers 1:13 in inhoudelijk opzicht nauw samenhangt met de incarnatie van de Logos en betrekking heeft op een gegeven dat logisch voorafgaat aan deze incarnatie³⁰.

In vrijwel alle bijbelvertalingen blijven deze problemen onopgelost. Enerzijds lijken de vertalers uit te gaan van het onmogelijke idee, dat 'diegenen die het vermogen krijgen om kinderen te worden van God' dezelfde zijn als 'diegenen die reeds geboren zijn uit God'. Anderzijds vertonen de vertalingen een inhoudelijke cesuur tussen 1:13 en 1:14, ondanks de conjunctie 'καὶ'.

De auteur van het vierde evangelie was een buitengewoon gesofisticeerd schrijver. Wij stellen voor dat hij in de betrokken passage *welbewust* het grammaticaal fenomeen van de 'constructio ad sensum' heeft aangewend om te refereren naar het esoterisch concept van de twee Jezuskinderen. Wij gaan ervan uit dat de meerderheidslezing van 1:13 inderdaad origineel is (de tekst luidt dus inderdaad "...uit God zijn geboren" en niet "...uit God is geboren"; de minderheidsvariant vermeld in noot 30 is zeer waarschijnlijk een latere 'correctie' door kopianten die niet vertrouwd waren met het concept van de

with πιστεύουσιν or with τέκνα one would have expected either a present or a perfect tense. As it presently reads, those who receive authority to become God's children are already so by reason of a prior birth from God" (p.298). Verder in het artikel stelt de auteur voor om het semantisch probleem te negeren: "...it is more likely that τέκνα is the antecedent of οἱ. If the latter be taken as a simple relative pronoun, then, as long been recognized, οἱ is chosen ad sensum instead of ἃ. In this case, there is admittedly a certain awkwardness in the placement of the appositional phrase τοῖς πιστεύουσιν. However, one wonders whether the application of strict grammatical rules must be the criterion for determining the rightness of a reading. As in modern writing, the demands of the author may at times compel a breaking of the 'rules' (...)" (p.301). De auteur stapt uiteindelijk over het bezwaar als "...an attempt to be too fine in the reading of the text" (p.302).

³⁰ Edwyn Clement Hoskyns ("The fourth gospel" Londen: Faber and Faber 1940,1947) schrijft: "**The evangelist did not write simply *The Word became flesh*, as though he were beginning a new topic. He wrote *And the Word became flesh*. That is to say, he links v.14 closely to v.13" (p.164). Op p.163-166 bespreekt Hoskyns de tekstvariant van 1:13, waar een enkelvoud staat in plaats van een meervoud ("die uit God is geboren" in plaats van "die uit God zijn geboren"). Deze variant "...is found in the Verona Codex of the Old Latin Version, but in no other known manuscript of the gospel. Tertullian, however, not only assumes a similar reading, but denounces the reading *who were born* as a falsification by the Valentinians (...) Tertullian goes on to argue that the whole verse must be taken to refer to the birth of Jesus of the Virgin Mary (...)" (p.163). Hoskyns verwijst naar nog andere kerkvaders en besluit (p.165) dat "...the language of v.13 was felt to be naturally applicable to the Virgin Birth (...) it would not seem unreasonable to assume that, at the beginning of the second century, phrases such as *not by the will of man, but by the will of God* were actually current or at least wholly natural with reference to the Virgin Birth of Jesus, and that the evangelist and his readers were familiar with such language or that it would possess an obvious application to the birth of the Lord. If so, a background is provided for the sequence of vv.12-14 in the prologue, and the Evangelist employs phraseology actually used of or obviously suggestive of the Virgin Birth, transferring or applying it to the desired spiritual miracle of Christian regeneration, but in such a way that the reference to the miraculous birth of Jesus is preserved and presumed ...".**

twee Jezuskinderen). De tekst dient echter zodanig begrepen te worden dat het antecedent van 'die' ('οὐ' tzt het eerste woord van 1:13) niets anders is dan het onmiddellijk voorafgaande woord 'diegene' ('αὐτοῦ', het laatste woord van vers 1:12). Het relatief voornaamwoord 'die' is dus verbonden met zijn antecedent 'diegene' via een zeer ongewoon aandoende *constructio ad sensum* (met overeenkomst inzake geslacht doch niet inzake getal) die door de auteur zeer bewust in de tekst is ingebouwd om de zeer ongewone gebeurtenis weer te geven van de transformatie van de nathanische Jezus in de tempel. De ongewoonheid van de zinsbouw drukt dus de ongewoonheid uit van de overeenkomende gebeurtenis: bij de zeer ongewone transformatie van de twaalfjarige Jezus in de tempel worden de twee tot één, en dit wordt weerspiegeld in de zeer ongewone zinsconstructie, waarbij het meervoud van het betrekkelijk voornaamwoord zich projecteert in het enkelvoud van het antecedent. Terwijl een gewone *constructio ad sensum* in wezen een voorbeeld is van onnauwkeurig taalgebruik (men verwaarloost de grammaticale regel, volgens dewelke betrekkelijk voornaamwoord en antecedent niet inzake naamval, doch wel inzake geslacht en getal moeten overeenstemmen) is de *constructio ad sensum* in Joh.1:12-13 juist een voorbeeld van hypernauwkeurig taalgebruik. De grammaticale eis tot overeenstemming inzake getal weerspiegelt het natuurlijke gegeven dat in normale omstandigheden, behoudens geboorte en dood, het aantal menselijke personen constant blijft en menselijke individuen niet fusioneren. In het uitzonderlijke geval van de metempsychose van de salomonische Jezus naar de nathanische Jezus deed zo'n fusie zich wél voor: de twee werden één, het meervoud werd enkelvoud. Dit wordt nauwkeurig gereflecteerd in de tekst waar het meervoud 'οὐ' verwijst naar het enkelvoud 'αὐτοῦ'. We kunnen de logica van de zinsbouw direct vaststellen wanneer we dit enkelvoud 'αὐτοῦ' vervangen door het meervoud 'αὐτῶν'. Er ontstaat dan onmiddellijk een volkomen natuurlijke zin met perfecte overeenkomst tussen het betrekkelijk voornaamwoord en het onmiddellijk ervoor geplaatste antecedent:

Joh.1:12 ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα **αὐτῶν**, 13 οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

12 Al diegenen die Hem aanvaardden, aan hen gaf Hij het vermogen om kinderen van God te worden, aan hen die geloofden in de Naam van **diegenen** 13 die niet uit bloed noch uit de wil van het vlees of uit de wil van een man, maar uit God zijn geboren.

Omdat de twee Jezuskinderen en hun ouders identieke namen hadden verwijst vers 13 in de aangepaste passage volkomen natuurlijk naar de twee Jezuskinderen en hun in de evangeliën vermelde 'maagdelijke geboorte'³¹

³¹ Deze 'maagdelijke geboorte' moet niet begrepen worden in de zin dat Jozef geen rol speelde als natuurlijke vader. Zonder een natuurlijke vader zou de incarnatie van het Woord geen menselijke incarnatie zijn geweest in de volle zin van dat woord; het hebben van een menselijke vader maakt deel uit van de menselijke conditie die werd gedeeld door het Woord. Bovendien zouden de afstammingslijsten in Matteüs en Lucas betekenisloos zijn. De betekenis van de 'maagdelijke geboorte' wordt in de evangeliën zelf aangegeven: de voortplantingsdaad zou zijn gebeurd zonder bewuste deelname van de moeder en de vader (i.e. de man en de vrouw 'kenden' elkaar niet; zie Mt.1:25 en Lk.1:34). Het geestelijk

(Mt.1:25; Lk.1:34). De uitdrukking 'in de Naam van diegenen...' is dus volkomen logisch. We weten echter dat, vooraleer de Logos zich belichaamt (Joh.1:14) de twee Jezuskinderen één moeten worden. Om deze éénwording van de twee Jezuskinderen weer te geven heeft de evangelist het meervoud 'diegenen' ('αὐτῶν') vervangen door 'diegene' ('αὐτοῦ'). Met 'diegene' wordt dus aangeduid Jezus van Nazareth, zoals die leefde na de transformatie van de nathanische Jezus in de tempel (zondag 14 mei 13) maar vóór de Doop in de Jordaan (zondag 1 april 31). Op deze manier wordt op een compacte doch merkwaardig preciese wijze weergegeven wat volgens de christelijk-esoterische traditie is gebeurd. Vers 1:13 verwijst naar Jezus in het meervoud, omdat sprake was van twee Jezuskinderen, beide 'maagdelijk geboren'. Het 'geloof in de Naam van diegene' (eind vers 1:12) verwijst naar de naam van Jezus van Nazareth zoals die voorhanden was van het jaar 13 tot het jaar 31. We zien dat het geloof geen betrekking heeft op deze Jezus van Nazareth als zodanig; het gaat over het geloof "...in *de Naam* van diegene". Jezus van Nazareth gaf in wereldse zin zijn naam door aan de geïncarneerde Logos doch het is natuurlijk niet de wereldse naam die hier wordt bedoeld. De 'Naam' waarin wordt geloofd is uiteindelijk de natuurlijke naam van het geïncarneerde Woord die, uit de aard zelf van de zaak, samenvalt met het Woord zelf, – het Woord is zijn eigen Naam, het Woord is bij de doop in de Jordaan de eigenlijke Naam van Jezus van Nazareth geworden en geloof in deze Naam valt samen met geloof in het Woord.

De hier voorgestelde lezing biedt verschillende voordelen. Het antecedent van het betrekkelijk voornaamwoord 'die' ('οὗ') wordt gevonden op de meest natuurlijke plaats, onmiddellijk voorafgaand aan het voornaamwoord. Het vermoeden van meerdere kerkvaders (zoals Tertullianus), als zou vers 1:13 betrekking hebben op de maagdelijke geboorte van Jezus, vindt bevestiging. Deze lezing van Joh.1:12-13 lost ook het probleem op van de conjunctie 'καὶ' waarmee Joh.1:14 opent. Deze conjunctie suggereert dat het betoog van 1:13 naar 1:14 doorloopt en dat geen inhoudelijke cesuur de twee verzen scheidt. Wanneer de hier voorgestelde esoterische lezing wordt gevolgd loopt het betoog inderdaad vloeiend verder: in Joh.1:12-13 wordt verwezen naar de twee Jezuskinderen en hun éénwording, en in Joh.1:14 wordt de daarop direct aansluitende stap vermeld, namelijk de incarnatie van het Woord in Jezus van Nazareth. Volgens deze lezing verschijnt tegelijk ook een impliciete doch betekenisvolle vergelijking tussen enerzijds de twee Jezuskinderen en anderzijds diegenen die (ahw in navolging van deze twee) 'kind van God' worden. De doorslaggevende overweging is evenwel dat door de hier gepresenteerde interpretatie überhaupt een zinvolle betekenis met Joh.1:12-13 kan worden verbonden. De passage heeft bij nader toezien geen coherente exoterische lezing. Joh.1:12-13 is éénduidig een esoterische verwijzing naar het geheim van de twee Jezuskinderen, versleuteld via een zeer uitzonderlijke zinsconstructie (een meervoudig betrekkelijk voornaamwoord met enkelvoudig antecedent) die een preciese afbeelding vormt van een zeer uitzonderlijk spiritueel feit (twee Jezuskinderen worden één Jezus van Nazareth).

correlaat hiervan is dat moeder en zoon twee polen vormen van één wezen (dit zou dus ook moeten gelden voor de salomonische Jezus, wat een onbegrepen probleem vormt).

4. De geboortedatum van de nathanische Jezus.

In het eerste hoofdstuk van het Johannesevangelie wordt de ontmoeting beschreven tussen Christus en de eerste vier leerlingen, namelijk Andreas, Petrus, Philippus en Natanaël. Deze eerste vier leerlingen representeren de vier vaste tekens van de dierenriem: Andreas komt overeen met Leo, Petrus met Taurus, Philippus met Aquarius en de vierde en laatste van het stel, de 'ware Israëliet' Natanaël, met Scorpio³². Natanaël is volgens Rudolf Steiner een ingewijde van de vijfde graad³³. Ingewijden van dit niveau werden in algemene zin genoemd naar hun volk. Zij hebben het vermogen om objectief te spreken vanuit de volksgeest. Dat is precies wat Natanaël doet. Hij zegt tot Jezus: "Gij zijt de koning van Israël" (Joh.1:49: deze woorden keren terug op de *Titulus Crucis*, het drietalig opschrift dat Pilatus liet aanbrengen boven de gekruisigde Christus cfr. Joh.19:19). Christus antwoordt (Joh.1:51) met de aankondiging van een verdere inwijding van Natanaël: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg jullie, jullie zullen de hemel open zien en de engelen Gods zien opstijgen en neerdalen in dienst van de Mensenzoon". Deze aankondiging wordt dan onmiddellijk gevolgd door de pericoop over de bruiloft van Kana die een imaginatieve weergave is van de inwijding van de 'ware Israëliet' Natanaël tot 'Heliodromos' of 'Zonneheld' (Joh.2:1-11)³⁴. Een ingewijde van deze graad kan de ware

³² Zie terzake: <http://www.vrijgeestesleven.be/Johannes/03-broodvermenigvuldiging.pdf> p.9 ff

³³ "Wie man bei den Persern einen im fünften Grade Eingeweihten einen 'Perser' nannte, so nannte man einen solchen bei den Israeliten einen 'Israeliter'. Daher nennt Christus den Nathanael einen 'Israeliter' " (GA 103, p.86; Hamburg, 23 mei 1908).

³⁴ De ligging van de in het Johannesevangelie vermelde plaats Kana is onbekend. Elementen uit het evangelie suggereren dat Kana lag bij het meer van Galilea, ietwat ten zuiden van Tiberias. De naam 'Kana' betekent 'riet' of 'rietveld'. Ten zuiden van Tiberias bevinden zich, bij de oevers van het meer, niet enkel uitgestrekte rietvelden doch ook warmwaterbronnen. Aan deze bronnen werd reeds in de oudheid geneeskracht toegeschreven. In het Johannesevangelie is sprake van het 'putten van water' (Joh.2:8) en van kruiken voor het joods reinigingsritueel. Op deze plaats heeft men een synagoog (3e-4^e eeuw) opgegraven met zeer eigenaardige kenmerken die suggereren dat het om een joodse inwijdingsplaats ging. De naam van deze site is *Hamat Tiberias* (https://en.wikipedia.org/wiki/Hamat_Tiberias). De blootgelegde mozaïeken tonen een menora (vergelijk met [figuur 3](#)) maar ook een dierenriem omheen een afbeelding van de zonnegod op zijn wagen (zeer ongewoon voor een synagoog), wat suggereert dat het ging om een inwijdingsplaats voor de zesde graad (de graad van Zonneheld of 'menner van de zonnewagen' waarin Natanaël wordt ingewijd). Tiberias werd in de tijd na de vernietiging van de tempel in Jeruzalem het belangrijkste geestelijke centrum van het jodendom. Men kan dus vermoeden dat Kana een Joodse mysterieplaats was in het gebied van het huidige Hamat Tiberias.

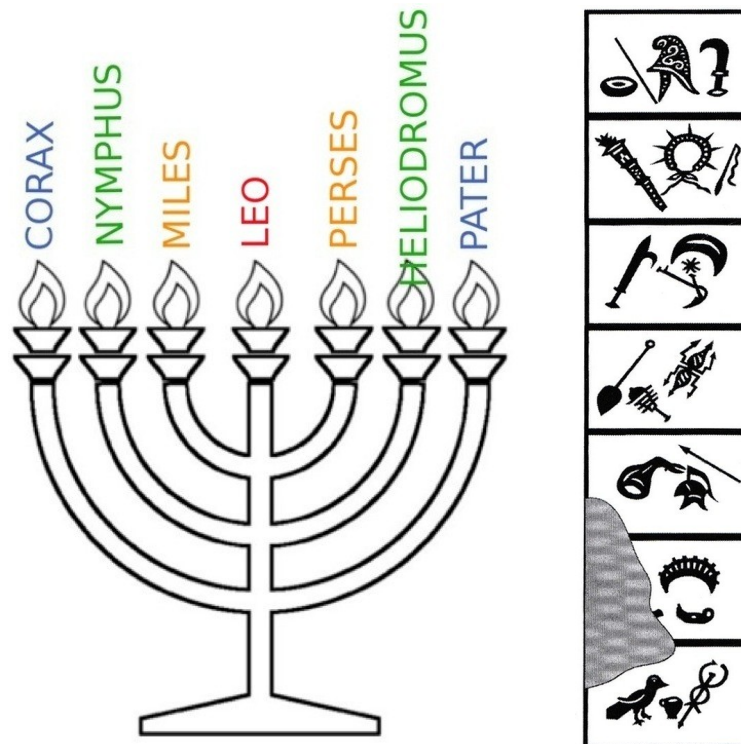
Flavius Josephus vermeldt in zijn autobiografisch geschrift 'Het Leven van Josephus' ('Ἰωσήπου βίος'; 17:85-91) Kana, precies in samenhang met de geneeskrachtige bronnen bij Tiberias. Deze passage wordt vaak geïnterpreteerd in de zin, dat een tocht van Kana naar Tiberias een hele nacht zou hebben geduurd. Josephus schrijft echter (17:90): "Na 200 mannen te hebben verzameld gingen we de hele nacht op weg" ("διακοσίους ἀναλαβῶν ἄνδρας δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τὴν πορείαν ἐποιούμεν"). De tekst stelt nergens dat Josephus vanuit zijn verblijfplaats Kana oprukte naar Tiberias; de plaats waar hij zijn legertje had verzameld blijft ongenoemd.

Het Johannesevangelie vermeldt tweemaal Kana in samenhang met Kafarnaüm, een plaats aan de noordkant van het meer van Galilea (Joh.2:1,12;4:46). In Joh.4:52 wordt vermeld dat de 'zoon van de hoofdman') werd genezen rond "...het zevende uur". Deze uurvermeldingen in het Johannesevangelie lijken ondermeer ook een geografische betekenis te hebben: ze geven aan dat de zon boven Jeruzalem stond, gezien vanaf de plek waar de beschreven gebeurtenis plaatsvond. De schaduw van een zonnwijzer in Jeruzalem zou dus rond "...het zevende uur" gericht zijn naar Hamat Tiberias en Kafarnaüm.

natuur van de op aarde geïncarneerde Christus onderkennen. Bij het begin van zijn openbaar leven, terwijl Christus nog 'in de woestijn verblijft', wijdt Hij dus een leerling in zodat die de ware natuur kan onderkennen van de geïncarneerde en op aarde werkende Logos. Deze leerling is niemand anders dan de schrijver van het evangelie: Natanaël is Lazarus-Johannes (de inwijding gaat blijkbaar gepaard met een naamverandering: de 'ware Israëliet' Natanaël wordt de 'zonneheld' Lazarus, die door een latere inwijding de 'vader' Johannes wordt).

Het systeem van een inwijdingspad over zeven opeenvolgende graden is welbekend uit de Mithrasmysteries. Het moet, blijkens de in het Johannesevangelie gebruikte terminologie, in een zeer vergelijkbare vorm ook in het Heilig Land bekend zijn geweest. **Figuur 3** geeft een overzicht van het systeem van de zeven graden, waarvan de innerlijke structuur wordt gesymboliseerd door de menora, de zevenarmige kandelaar. Voor het mysterie van Golgotha gebeurden deze inwijdingen binnen de mysteries onder leiding van een hierofant, die aan de leerling het heilige toonde. De zeven inwijdingsgraden zijn cumulatief: een ingewijde van bv. de vijfde graad, is tegelijk ook een ingewijde van de tweede of de vierde graad. Met ieder van de zeven graden is één van de zeven klassieke planeten geassocieerd. De leerling doorliep eerst drie voorbereidende inwijdingen: hij werd tot 'Raaf' ('Corax'; planeet: Mercurius), 'Bruidegom' ('Nymphus'; planeet: Venus) en dan tot Soldaat ('Miles'; planeet: Mars). De vierde graad ('Leeuw' of 'Leo'; planeet: Jupiter) heeft een bijzondere betekenis: het 'Ik' van de leerling bereikt hier een toestand waarin het meewerkt met de hierofant om de hogere inwijding te bewerkstelligen. De inwijding tot de vijfde graad (de graad van 'Pers' of 'ware Israëliet'; planeet: Maan) valt de beschouwen als een omvorming van de 'Soldaat'. De inwijding van de derde graad is een geestelijke soldaat: hij spreekt vanuit de geest, en verdedigt de geest, in dienst van het volk. Bij de inwijding in de vijfde graad ontvouwt zich, vanuit de vermogens verworven bij de derde inwijding, het nieuwe vermogen om objectief te spreken, niet enkel in dienst van het volk, maar ook voor en namens het volk. De inwijding tot de zesde graad kan opgevat worden als een metamorfose van de 'Bruidegom' (dit wil zeggen van diegene die gegrepen is door de schoonheid van het Licht of van het Woord, en verlangt naar vereniging met het Woord) tot Zonneheld (voorgesteld als menner van de Zonnewagen; planeet: Zon). De inwijding tot de zevende graad, die van 'Vader' (planeet: Saturnus)³⁵, kan opgevat worden als een transformatie van de Raaf, diegene die nog onbeholpen het Woord nakrast, tot diegene die het Woord in zijn volledige manifestatie kan volgen, tot in de diepten van de stof.

³⁵ Voor de logica achter de merkwaardige planetenvolgorde zie noot 16 in: https://www.academia.edu/11734939/The_esoteric_content_of_The_Descent_from_the_Cross_P.P.Rubens_1612_our_ladys_cathedral_Antwerp_.Part_II_relationships_with_Johns_gospel

Figuur 3:

Links: schema van de zeven inwijdingsgraden zoals bekend in de Mithrascultus. Een zeer vergelijkbaar systeem werd blijkbaar ook gehanteerd in de Joodse mysterieën ten tijde van Christus. De zeven inwijdingsgraden (1: 'Corax' of 'Raaf'; 2: 'Nymphus' of 'Bruidegom'; 3: 'Miles' of 'Soldaat'; 4: 'Leo' of 'Leeuw'; 5: 'Perses' of 'Pers'; 6: 'Heliodromus' of 'Zonneheld'; 7: 'Pater' of 'Vader') vertonen een onderling verband dat wordt weergegeven door de menorah (zie tekst).

Rechts: een laddervoorstelling van de zeven graden, zoals gevonden in het 'mithraeum van Felicissimus' bij Ostia (ontdekt in 1940). De ladder geeft, van onder naar boven, enkele symbolen en attributen voor elk van de zeven graden. Bepaalde van deze attributen vertonen gelijkenissen die de menorah-structuur van het systeem aangeven (vetjes: de patera van de Vader komt overeen met de beker van de Raaf enz.).

<http://www.ostia-antica.org/regio5/9/9-1.htm>

graad	attributen	planeet
Pater ('Vader')	patera , Phrygische muts, stok, mes	Saturnus
Heliodromus ('Zonneheld')	7-stralig diadeem , toorts , zweep	Zon
Perses ('Pers')	harpoen , maan & ster, zeis	Maan
Leo ('Leeuw')	bliksemschichten, ratel, spade	Jupiter
Miles ('Soldaat')	lans , helm, ransel	Mars
Nymphus ('Bruidegom')	diadeem , olielampje	Venus
Corax ('Raaf')	beker , caduceus, raaf	Mercurius

De bruiloft van Kana (Joh. 2:1-11)

(1) 1 Καὶ τῆς ἡμέρας τῆς τρίτης γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ: 2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.

(2) 3 Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, Οἶνον οὐκ ἔχουσιν.

(3) 4 [καὶ] λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,

(4) Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι. οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου.

(5) 5 Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, Ο τι ἂν λέγη ὑμῖν ποιήσατε. 6 ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρῖαι ἕξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.

(6) 7 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γεμίσατε

(7) τὰς ὑδρῖας

(8) ὕδατος.

(9) καὶ ἐγένισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.

(10) 8 καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ: οἱ δὲ ἤνεγκαν. 9 ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ.

(11) Φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος

(12) 10 καὶ λέγει αὐτῷ,

(13) Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω: σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.

(14) 11 Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανερώσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

(1) 1 En inderdaad, op de derde dag was er een bruiloft te Kana in Galilea, en de moeder van Jezus was daar. 2 Jezus en zijn leerlingen waren eveneens op die bruiloft uitgenodigd.

(2) 3 Er was wijn tekort, en de moeder van Jezus zei tot Hem: 'Ze hebben geen wijn'.

(3) 4 Jezus zei haar:

(4) 'Vrouw, iets is én het mijne én het uwe. Mijn uur is nog niet aangebroken'.

(5) 5 Zijn moeder sprak tot de dienaren: 'Doe wat Hij u zal zeggen'. 6 Nu stonden daar voor het reinigingsgebruik van de joden zes stenen waterkruiken, elk met een inhoud van twee of drie metreten.

(6) 7 Jezus zei hun: 'Vul

(7) de waterkruiken

(8) met water'.

(9) Zij vulden ze tot de rand.

(10) 8 Daarop zei Hij hun: 'Haalt nu boven uit de put en presenteert dat aan de tafelmanier'. Dat deden ze. 9 Dus proefde de tafelmanier het water dat in wijn veranderd was zonder te weten vanwaar de wijn kwam (de dienaren die het water hadden opgehaald kenden de herkomst wel).

(11) De tafelmanier riep de bruidegom

(12) 10 en zei hem:

(13) 'Iedereen zet eerst de goede wijn voor en wanneer men dronken is de mindere. U hebt de goede wijn tot nu toe bewaard'.

(14) 11 Zo maakte Jezus te Kana in Galilea een begin met de tekenen en openbaarde zijn heerlijkheid. En zijn leerlingen geloofden in Hem.

Deze pericop beschrijft het eerste van de 'tekens' (Joh.2:11) die in het Johannesevangelie worden vermeld. De kruissteek over het scharnier: (Γεμίσατε / τὰς ὑδρῖας / ὕδατος / ἐγένισαν) geeft een beeld voor '(ver)vullen, vervulling brengen', dit met betrekking tot de aankondiging in Joh.1:51. Enkele opvallende symmetrisch geordende tekstelementen: (Kana in Galilea, Jezus, de leerlingen; regels 1 en 14) - (wijn; regels 2 en 13) - (de dienaren; regels 5 en 10) - (het vullen van de kruiken; regels 6 en 9) - (water; regels 7 en 8). Het gesprek tussen Maria en Jezus (regels 2-4) wordt weerspiegeld door het gesprek tussen de tafelmanier en de bruidegom (regels 11-13); in beide gevallen wordt op het onaangepast zijn van een tijdkeuze gewezen.

Zoals gezegd is de bruiloft van Kana een imagatieve weergave van de inwijding van Natanaël in de zesde graad. Natanaël als 'Bruidegom' (ingewijde van de tweede graad) wordt dus 'Zonneheld', ingewijde van de zesde graad. In synergie met zijn moeder (want zijn uur is nog niet gekomen) treedt Christus op als hierophant. De tafelmanneer wordt in het Grieks origineel aangeduid als de 'architriklinos', dit wil zeggen als de 'meester van de drie die bij de tafel aanliggen'. Daarmee wordt geduid op Natanaël als 'Leeuw' of ingewijde van de vierde graad, die de hierophant assisteert bij de drie hogere inwijdingen. Deze tafelmanneer staat dus beeld voor het 'Ik' van Natanaël (zijnde de heer én tegelijk de dienaar van de drie 'aanliggenden', te weten het fysieke lichaam, het etherlichaam en het astraallichaam). Het is duidelijk dat de vierde evangelist, bij de beschrijving van deze inwijding, beelden gebruikt die zeer dicht staan bij de beeldtaal gebruikt in de Mithrascultus³⁶.

De inwijding van Natanaël betekent een overgang van de vijfde graad, de door de Maan geregeerde graad van 'Pers' of 'ware Israëliet', naar de zesde graad, de door de Zon geregeerde graad van 'Heliodromos' of 'Menner van de zonnewagen'. Het is bijzonder merkwaardig dat de inwijding van Natanaël wordt voorgesteld als een gezamenlijke activiteit van Maria, die de Maan vertegenwoordigt, en Christus, die de Zon voorstelt. Dit is de betekenis van Christus' woorden in Joh.2:4: "Vrouw, iets is én het mijne én het uwe. Mijn uur is nog niet aangebroken"³⁷. Christus spreekt de salomonische Maria aan als 'Vrouw', ongetwijfeld om aan te geven dat zij beiden bij deze inwijding respectievelijk de pool van het vrouwelijke (de Maan) en het mannelijke (de Zon) vertegenwoordigen. Dezelfde polariteit wordt ook uitgedrukt door de overgang van het water (traditioneel resortierend onder de Maan) naar de wijn (de zonnevloeistof bij uitstek). Christus draagt, zoals we zagen, de Mensenzoon met zich, die de mannelijke pool is van het niet door de zondeval gegane mensenwezen. Anderzijds draagt de salomonische Maria in zich de wezenheid van de nathanische Maria, die de vrouwelijke pool is van hetzelfde mensenwezen. Tussen beiden staat Nathanaël die door de inwijding de leerling zal worden die Jezus liefhad. Deze situatie wordt op een wonderlijke wijze afgebeeld aan de sterrenhemel waar op deze avond (zondag 8 april 31³⁸) Mercurius (het traditionele beeld voor de leerling) precies halverwege staat tussen Maan en Zon.

De eigenlijke bruiloft van Kana is die tussen Christus en de mensheid, waarbij deze laatste wordt gerepresenteerd door Natanaël, die in zijn hoedanigheid van 'bruidegom' in de inwijding treedt om te worden tot 'Heliodromos'. Door deze inwijding verwerft hij het vermogen om in volle bewustzijn de daden van de geïncarneerde Logos te begrijpen. Uit de aard

³⁶ Vlak voor de opwekking van Lazarus, die correspondeert met de metamorfose van 'Raaf' tot 'Vader', spreekt Christus de naam van de zevende graad ook uit, daar waar Hij zich tot de Vader richt (Joh.11:41).

³⁷ De meeste vertalingen van vers 2:4 zijn onzinnig en miskennen zowel de letterlijke tekst als de directe context en het mysterie karakter van de pericoop. De 'Willebrord vertaling' bijvoorbeeld geeft: "Vrouw, is dat soms uw zaak"? Christus zou de vraag van de salomonische Maria dus afwijzen, wat in directe tegenspraak is met wat daarop volgt, namelijk dat inderdaad de wijn wordt bezorgd (dwz de inwijding plaatsvindt).

³⁸ Het Johannesevangelie telt de dagen af tussen de Paasmaandag 2 april 31 (aangegeven via Joh.1:15: de retrograde Mercurius wordt door de Zon ingehaald in de vroege uren van 2 april) en zondag 8 april 31 (Joh.1: 29, 35, 43; 2:1).

der zaak is dit vereist om de menswording van de Logos tot voltrekking te laten komen: een op aarde neergedaalde Logos die nergens op aarde wordt begrepen is door die omstandigheid zelf niet daadwerkelijk op aarde neergedaald, - deze indaling op aarde van de Logos is per definitie, precies omdat het de Logos als dusdanig betreft, identiek met het begrepen worden van de Logos op het aardse plan. Wanneer een reiziger in een onbekend station aankomt kunnen we twee hoofdgebeurtenissen onderkennen: (a) de reiziger stapt af uit de trein op het perron en (b) de reiziger wordt ontvangen en begroet door diegenen die hem komen afhalen. Gebeurtenis (a) kunnen we vergelijken met de Doop in de Jordaan; gebeurtenis (b) kunnen we vergelijken met de bruiloft van Kana. Typierend voor zo'n gebeurtenis is ook *het uur van aankomst*. Terzake moet overeenkomst bestaan tussen de klok van de reiziger en de klok van diegene die de reiziger ontvangt. De vierde evangelist heeft dit uitgedrukt door op een uiterst subtiele wijze in de zevende pericoop de geboortedag van de nathanische Jezus te verwerken.

De woorden van Christus: "Mijn Uur is nog niet aangekomen" (Joh.2:4) moet in diepst mogelijke zin worden begrepen. Het Griekse woord 'hora' ('ῥα'; uur) heeft een zeer algemene en tegelijk ook een diep spirituele betekenis. De term kan een welbepaald tijdsinterval aanduiden, een seizoen, maar bovenal ook een 'geschikte tijd'. De drie Horai ('ῥαί') waren de *godinnen van de geschikte tijd* die de overeenstemming regelden tussen de innerlijke of geestelijke werkelijkheid enerzijds en de stroom van de stoffelijke gebeurtenissen anderzijds³⁹. Voor de geïncarneerde Logos heeft 'het Uur' een betekenis die radicaal uitstijgt boven wat 'het uur' betekent voor een menselijk wezen. De Logos is het wezen Waarheid als zodanig. Dit betekent dat iedere handeling en iedere uitspraak van het *Verbum Incarnatum* op elk moment opnieuw in volledige overeenstemming moet zijn met de stroom van de gebeurtenissen. Een menselijke incarnatie van het wezen Waarheid moet per definitie in ieder opzicht volledig waarachtig zijn wat impliceert dat zich op ieder ogenblik de complete waarheid omtrent de kosmos weerspiegelt in de details en het verloop van die incarnatie. Daarom moet Christus ook omringd worden door een twaalfstal leerlingen die de dierenriem afbeelden. Gedurende de eerste week na de Doop in de Jordaan werden blijkbaar de voorwaarden geschapen opdat het geïncarneerde woord zich zou kunnen verenigen met zijn 'uur' of 'Hora'. Op de bruiloft van Kana wordt Natanaël ingewijd tot 'Heliodromos'. Deze inwijding van de leerling die Jezus liefhad was van grote betekenis voor de incarnatie van de Logos zelf, omdat hierdoor in de leerlingenkring rond Christus begrip voorhanden was voor de natuur, de komst en de daden van de Logos. De Logos kan, door de aard zelf van de zaak, niet beschouwd worden als daadwerkelijk binnentreden in de stroom van de menselijke geschiedenis indien binnen die mensheid geen begrip voorhanden zou zijn voor die Logos. Het begrepen worden van de Logos binnen de menselijke geschiedenis is identiek met de completie van de incarnatie van de Logos in de mensheidsgeschiedenis. Het aanbreken van het Uur van Christus viel daarom samen met de inwijding van Natanaël tot Heliodromos. Op de bruiloft van Kana kwam de verbinding tot stand tussen het verloop van de uiterlijke menselijke geschiedenis enerzijds en de Hora of het Uur van Christus anderzijds. Voor de omgeving

³⁹ "...elles président au cours harmonieux de toute chose, les saisons, la vie de l'homme et la cité" (*Le Grand Bailly*, p.2185, k.2).

van Christus moet dit magische gevolgen hebben gehad die worden uitgedrukt in Joh.2:11: Jezus openbaarde zijn heerlijkheid en zijn leerlingen geloofden in Hem. Deze openbaring van Christus' heerlijkheid moet zich hebben gemanifesteerd in een eindeloze stroom van synchroniciteiten, van symbolische uitdrukking van Christus' woorden in de gebeurtenissen die tegelijk plaatsvonden, in het voortdurend opduiken van gelegenheden en mogelijkheden die Christus toelieten om daadwerkelijk te handelen als het belichaamde Woord. De leerlingen van Christus zowel als zijn tegenstanders moeten deze verbinding tussen het Uur van Christus en de stroom van de uiterlijke gebeurtenissen zeer intensief hebben waargenomen.

In de imaginatieve voorstelling van de mysteriegebeurtenis die plaatsvond op de avond van zondag 8 april 31 wordt deze samenloop van de aardse klok met het christelijk Uur op een zeer merkwaardige wijze uitgedrukt. De schijnbaar willekeurige reeks handelingen die voorafgaan aan de omzetting van het water in de wijn, dit wil zeggen aan de transformatie van 'Natanaël de ware Israëliet' tot 'Lazarus de Heliodromos', drukt in een soort beeldcode de geboortedatum uit van de nathanische Jezus. Deze laatste geboorte vond blijkens de esoterisch-christelijke traditie plaats in Bethlehem op vrijdag 14 januari 1 (Juliaanse kalender).

De operatie zoals beschreven in chiasme VII omvat drie fasen:

- (1) zes stenen kruiken worden tot aan de rand gevuld
- (2) een bijkomende hoeveelheid water wordt geput
- (3) de architriklinos (tafelmeester) neemt wat van deze laatste hoeveelheid om te proeven.

Met andere woorden: op het ogenblik dat de kwaliteit van de nieuwe wijn wordt vastgesteld, hebben we te doen met een hoeveelheid opgehaald water:

[6 kruiken + 1 opgehaalde 'emmer' - (wat de architriklinos heeft geconsumeerd)]

Het volume van de zes kruiken wordt omschreven als 'twee of drie metreten'. In een esoterische tekst worden zo'n details enkel vermeld indien ze een speciale betekenis hebben. Een esoterische tekst dient aanscherpend te worden gelezen. "Twee of drie metreten" betekent: 2,5 metreten. De metreet is een Griekse vloeistofmaat. Na de hervorming van het oud-Griekse metriekstelsel door Soloon (rond 403 voor Christus) had een metreet (μετρητής) een volume van ongeveer 21,7 liter (de onzekerheidsmarge wordt door Viedebant bepaald op 21,12-22,08 liter). Andere namen voor de metreet waren de 'amfoor' (ἀμφορεύς; het woord 'emmer' is hiervan afgeleid) en de 'kados' (κάδος).

http://www.sizes.com/units/charts/UTBLAGreece_cap.htm

De metreet was gelijk aan twee hemiamforen (ἡμιαμόριον); deze laatste eenheid kwam dus overeen met zowat 10,872 liter. De zes kruiken hebben dus een volume van 15 amforen of 30 hemiamforen.

Flüssigkeitsmaße:						
	Rechnungswert		defixiert			
μετρητής s. ἀμφορεύς s. κάδος . . .	21,744	l	21,12	—22,08	l	1
ἡμιαμφόριον	10,872	„	10,56	—11,04	„	2
χοῦς	2,718	„	2,64	— 2,76	„	8 1
δικότυλον (ξέστης)	0,453	„	0,44	— 0,46	„	48 6
κοτύλη s. τραβλίον	0,2265	„	0,22	— 0,23	„	96 12
ἡμικοτύλιον	0,1133	„	0,11	— 0,115	„	192 24
ᾠξόβαφον	0,0566	„	0,055	— 0,058	„	384 48
κάθος	0,0377	„	0,036	— 0,038	„	576 72

Figuur 4: Griekse vloeistofmaten na Soloons hervorming (rond 403 v.Chr.) Measures of liquid capacity after Solon's reform (Viedebantt, Oskar "Forschungen zur Metrologie des Altertums" Leipzig: B.G.Teubner, 1917; p.60).

De zes stenen kruiken, die voor de ogen van Christus en de moeder met water gevuld worden, zijn een beeld voor de levensloop van Christus. Het lopend water is een beeld van de lopende tijd⁴⁰. De zes lege kruiken zijn een beeld voor de geestverlaten zes lichaams- en zieleleden van de geïncarneerde mens (fysieke lichaam, etherlichaam, astraal lichaam, gewaarwordingsziel, verstands- en gemoedsziel, bewustzijnsziel). Het totale volume van de kruiken vertegenwoordigt 30 hemiamforen en staat beeld voor de 'ongeveer dertig jaren' die Jezus van Nazareth telde bij de Doop in de Jordaan (Lucas 3:23). In het Johannesevangelie wordt deze 'ongeveer 30 jaar' nader gespecificeerd, in de zin dat het tijdsinterval tussen de geboorte van de nathanische Jezus (14 januari 1) en de bruiloft van Kana (8 april 31) tot op de dag precies wordt aangegeven, namelijk als

(30 jaren + 1 trimester - 1 week)

In het beeld van de zes kruiken, worden de 30 jaar voorgesteld door 15 metreten/amforen of door 30 hemiamforen. Dientengevolge geldt: 1 hemiamfoor = 1 jaar. Doch in het metriek stelsel van Soloon is de hemiamfoor op haar beurt onderverdeeld in 4 'chous' (χοῦς of χόος). Deze 'chous' was een veelgebruikte volume-eenheid, die na Solons hervorming overeenkwam met ongeveer 2,7 liter. De 'chous' was op zijn beurt gelijk aan twaalf 'cotylen' of 'bekers' (van het Grieks 'κοτύλη'; zie [figuur 4](#)). Vermits 1 hemiamfoor = 1 jaar, moet dus gelden: 1 chous = 1 trimester en 1 cotyle = 1 week.

Een Griekse 'oinochous' ('οἴνοχόος') is letterlijk een 'wijngieter'⁴¹ of sommelier. De woorden 'chous' en 'cotyle' komen niet voor in de tekst doch in Joh.2:8 wordt het beeld opgeroepen van een 'wijngieter' die op aanwijzing van Christus uit een 'chous' van een vloeistof die wel eens wijn zou kunnen zijn,

⁴⁰ In Christus' tijd was het nauwkeurigste instrument voor tijdsmeting de waterklok of 'κλειψύδρα' die fungeerde volgens het principe van de zandloper. De vul- en gietoperaties beschreven in de pericoop over de bruiloft in Kana staan beeld voor een tijdsmeting.
⁴¹ Van 'οἶνος' ('wijn') en 'χέω' ('gieten').

een beker volschenkt voor de tafelmanneester, die dan proeft en inderdaad wijn van uitstekende kwaliteit vaststelt. De lezer van het evangelie, die zich afvraagt waarom de evangelist het volume van de kruiken aangeeft en die het Griekse eenhedenstelsel kent, ziet doorheen het beeld van een wijngieter, die volschenkt voor de tafelmanneester, plots twee nieuwe eenheden opduiken: de 'chous' van de wijngieter en de daaruit voor de tafelmanneester ter degustatie uitgeschonken 'cotyle' of 'beker'. Via dit even eenvoudige als geniale beeld slaagt de evangelist erin om deze twee vloeistofeenheden op te roepen, zonder ze expliciet te vermelden. Bovendien wordt duidelijk hoeveel vloeistof in totaal voorhanden is op het ogenblik dat de tafelmanneester proclameert dat de wijn uitstekend is: er zijn zes gevulde kruiken, dus 30 'hemiamforen'; en er is één extra 'chous' die is opgehaald, doch waarvan de tafelmanneester één 'cotyle' heeft geconsumeerd. De totale hoeveelheid tot wijn geworden water is dus:

[30 hemiamforen + 1 chous – 1 beker]

Dit komt effectief overeen met 30 jaren + 1 trimester – 1 week. Het ingewikkelde, en op het eerste gezicht onbegrijpelijke en overbodig ingewikkelde beeld, blijkt dus een nauwkeurige opgave te zijn van het tijdsverloop tussen de geboorte van de nathanische Jezus en de bruiloft van Kana: de tijd verlopen tussen de geboorte van de nathanische Jezus en de bruiloft van Kana is één week minder dan 30,25 jaren⁴². Op het ogenblik dat de tafelmanneester het water proeft, blijkt dit tot wijn geworden. Het Uur van Christus is dan aangebroken, de geïncarneerde Logos begint zich te manifesteren in het gewone tijdsverloop, Hij manifesteert daardoor zijn heerlijkheid, en zijn leerlingen geloven in Hem. Hoewel de inwijding enkel Natanaël betreft, merken alle aanwezigen dat het tijdsverloop rond Jezus Christus een magisch karakter heeft gekregen: ieder handeling die Christus stelt, ieder woord dat hij zegt, blijkt op een toverachtige manier in directe overeenstemming te zijn met de totale stand van zaken op hetzelfde moment: het 'wezen Waarheid' heeft zich in de aardse tijdstroom belichaamd, en de stroom van de tijd zelf lijkt daardoor niet langer stromend water maar stromende wijn.

⁴² Het tijdsinterval van 14 januari 1 (21u05) tot 8 april 31 (19u35) kan inderdaad berekend worden als 30 jaren, 2 maanden, 24 dagen en 22,5 uren. Dat een week wel degelijk de correcte aanduiding is voor het deficit ten opzichte van één trimester wordt geïllustreerd door het positieverschil van de Zon in de geboortehoroscoop van de nathanische Jezus (23°21'28" Capricornus) en in de constellatie op de bruiloft van Kana (16°1'49" Aries). Het graadverschil van 7°19'35" stemt (afgerond op een dag) overeen met de afstand die de Zon over de dierenriem aflegt tijdens 7 dagen (terwijl het tekenverschil - van Capricornus naar Aries - overeenstemt met één trimester).

5. De geboortedatum van de salomonische Jezus.

De chronologie rond de geboorte van de salomonische Jezus wordt uitvoerig aangegeven in de twee eerste hoofdstukken van het Matteüsevangelie. De eerste evangelist had klaarblijkelijk toegang tot diepe astronomisch-astrologische kennis.

In het bestek van dit artikel kunnen we enkel de hoofdpunten aangeven⁴³. In het eerste hoofdstuk geeft Matteüs een afstammingslijst vanaf Abraham tot aan "...Jezus, die Christus wordt genoemd"(Mt.1:16). Volgens Matteüs bevat de afstammingslijst $3 \times 14 = 42$ namen. In werkelijkheid vermeldt de evangelist slechts $14 + 14 + 13 = 41$ generaties. Deze schijnbare vergissing heeft een dubbele betekenis. Enerzijds wordt met deze getallenstructuur verwezen naar de cyclus van 'grote conjuncties' (samenstanden van de planeten Jupiter en Saturnus) die de afstamming van Jezus beheerst en die tot aan de doop in de Jordaan een fundamentele rol blijft spelen. Anderzijds geeft de formulering "...Jezus die Christus wordt genoemd" ("...Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός") aan, dat de overgang van 'Jezus' naar 'Christus' de 42ste (oneigenlijke, niet-biologische) afstamming moet zijn, waarin de hele afstammingslijn haar bekroning vindt. Matteüs weet dat de individualiteit 'Jezus van Nazareth', zoals die bekend was voor de Doop in de Jordaan, niet identiek is met 'Jezus Christus' (de geïncarneerde Logos). Het eerste hoofdstuk geeft ook een verwijzing naar het geboortemoment van de salomonische Jezus. In het eerste deel van de lijst worden zonder duidelijke redenen vier vrouwen genoemd, namelijk Tamar, Rachab, Ruth en "...die van Uriah". De positie van de namen van deze vrouwen omheen het woord 'koning' (Mt.1:5) geeft de positie aan van de vier grote manen van Jupiter omheen die planeet op het ogenblik van de geboorte (Jupiter is traditioneel de planeet der koningen).

In het tweede hoofdstuk van het Matteüsevangelie wordt éénduidig de geboorteconstellatie van de salomonische Jezus gepreciseerd: het Kind werd geboren op het ogenblik, dat de grote conjunctie Jupiter-Saturnus in oppositie stond met de Zon en in het oosten opkwam. Hieruit vloeit voort dat volgens Matteüs de salomonische Jezus geboren werd te Bethlehem, op dinsdag 15 september 7 v.Chr., rond 18u10 's avonds lokale tijd (Juliaanse kalender). De manen van Jupiter stonden op dat ogenblik inderdaad precies op de posities waarvoor in het eerste hoofdstuk is geëncodeerd. Matteüs geeft ook het ogenblik aan waarop de Magoï het salomonische Jezuskind en zijn moeder bezochten. Deze gebeurtenis deed zich voor op Vrijdag, 20 november, 7 v.Chr., rond 20u11 lokale tijd. Tenslotte maakt het eerste evangelie via Mt.2:16 impliciet de dag bekend van de kindermoord te Bethlehem. Deze gebeurtenis deed zich voor op Vrijdag, 15 september 5 v.Chr., precies twee jaar na de geboorte van de salomonische Jezus. Op die dag was er een maaneclips.

Merkwaardig genoeg blijkt het Johannesevangelie een verwijzing te bevatten naar de geboortedatum die ook door Matteüs wordt aangegeven.

⁴³ In onderhavig artikel vatten we enkel de onderzoeksresultaten samen. Voor details en commentaar verwijzen we naar de twee internetpublicaties op: <https://independent.academia.edu/JosVerhulst>, namelijk "Finding the Child, on a cool Friday night" en "Unbearable beauty, unfathomable depth: the encodement of the day and hour of birth of Jesus, descendant of Solomon, in Matthew 1:1-17".

Christus geeft volgens het vierde evangelie voor zichzelf twee geboortedatums aan. Bij de beschrijving van de bruiloft van Kana wordt, via het beeld van het vullen van de kruiken, de *lichamelijke* leeftijd gegeven van Christus (ttz de geboortedatum van de nathanische Jezus wordt onthuld). We zullen zien dat bij de beschrijving van de genezing bij het bad van Bethesda de *zieleleeftijd* of psychische leeftijd van Christus wordt gegeven (via de onthulling van de geboortedatum van de salomonische Jezus). Vanuit het drieledig mensbeeld beschouwd is het geestwezen Christus geïncarneerd in een lichaam en een ziel. In grote lijnen kan men stellen dat de lichamelijke van Christus teruggaat tot de nathanische Jezus, en dat diens zielewezen herinneringen, eigenschappen en vaardigheden omvat afkomstig van de salomonische Jezus⁴⁴.

Dit vergt enige toelichting. De overgang van de individualiteit van de salomonische Jezus naar de nathanische Jezus brengt met zich mee dat laatstgenoemde plots beschikte over kennis en inzicht die de leraren in de tempel met verbazing sloegen (Lc.2:46-47; deze vaststelling volstaat op zich reeds om te vermoeden dat de salomonische Jezus op dat moment geen twaalfjarige was doch een jonge volwassene). Verder impliceert het verslag in het Lucasevangelie dat de salomonische individualiteit is getransmigreerd onder de vorm van een Ik bekleed met de vaardigheden, inzichten en herinneringen die bij dit Ik behoorden. De woorden van de getransformeerde nathanische Jezus tot zijn ouders: "Wist ge dan niet dat Ik in datgene van mijn Vader moet zijn"? (Lc.2:49) zijn afkomstig van de salomonische individualiteit en hebben noodzakelijkerwijs betrekking op de transmigratie: "...in datgene van mijn Vader" ('...ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς')

⁴⁴ Volgens Rudolf Steiner bleef de salomonische Jezus na de metempsychose gedurende een zekere tijd in leven. Van de lichamelijke van de salomonische Jezus transmigreerde niets. Uiteraard bleef het etherlichaam van de salomonische Jezus bij diens fysieke lichaam; zoniet zou deze laatste direct gestorven zijn. Ook het astraallichaam bleef bij de salomonische Jezus; zoniet zou deze laatste in een toestand van permanente bewusteloosheid zijn beland. In zijn "Geheimwissenschaft im Umriss" (GA13, p.65) trekt Steiner de scheidingslijn tussen lichaam en ziel op het punt, waar de gebondenheid aan het 'Nu' of de ogenblikkelijkheid overgaat in het 'leven in de duur'. Het astraallichaam is een onstoffelijk lichaam dat drager is van het momentgebonden bewustzijn: "Man spricht vom Astralleibe, solange man die Entstehung des Wissens von einem gegenwärtigen Gegenstande im Auge hat. Dasjenige aber, was dem Wissen Dauer gibt, bezeichnet man als Seele". Er bestaat dus een deel van de ziel, de zogenaamde gewaarwordingsziel, die ten nauwste met het astraallichaam is verbonden. Rudolf Steiner heeft de verhouding tussen beide wezensdelen vergeleken met de verhouding tussen zwaard en schede: "Für den äußeren Anblick stecken zwei dieser Glieder der menschlichen Natur, Empfindungsseele und Seelenleib, gleichsam ineinander, wie das Schwert in der Scheide" (GA99, p.32; München 25 mei 1907). Men kan zich voorstellen dat het 'Ik' van Zarathustra naar de nathanische Jezus alle verworvenheden (vaardigheden, inzichten, herinneringen) meenam die tot stand kwamen gedurende de ontwikkeling van het eigen astrale lichaam (ruwweg tussen het twaalfde en achttiende levensjaar van de salomonische Jezus) en dat deze verworvenheden dan fungeerden als een soort mal of schede, waarbinnen zich het astraallichaam van de nathanische Jezus kon ontwikkelen.

Op bepaalde plaatsen spreekt Steiner over de metempsychose inderdaad alsof deze de 'ziel' van de salomonische Jezus betrof: "Den einen der Jesusknaben, den aus der nathanischen Linie des Hauses David, wir dürfen ihn im schönsten Sinne, im allerschönsten Sinne nennen «das Kind der Menschheit, das Menschenkind» (...) Und weil dieses Menschenkind nicht hätte aufnehmen können - da es ja vorher nicht betreten hatte die Erde, nicht hatte die Vorbildung früherer Inkarnationen - , weil es nicht hätte aufnehmen können, was äußere Kultur erarbeitet hat auf Erden, so ging in dieses Kind ein eine Seele, die in höchstem Sinne sich das erarbeitet hatte, was äußere Kultur bringen kann: die Zarathustra-Seele (p.107 en 109 in GA 150, Bochum, 21 dec 1913).

kan enkel betrekking hebben op de lichamelijke van de nathanische Jezus. Vanaf zijn transformatie in de tempel spreekt de nathanische Jezus vanuit het bewustzijn, de herinneringen en de bekwaamheden van de salomonische Jezus.

Laat ons nu kijken naar de merkwaardige wijze waarop in het Johannesevangelie de geboortedag van de salomonische Jezus is aangegeven. We herinneren aan een belangrijk principe uit de 'taal der vogelen': indien in een esoterische tekst een meerduidige passage staat, dan heeft ieder van de mogelijke duidingen haar eigen betekenis. In de 17de pericop van het evangelie, over de genezing van de lamme bij het bad van Bethesda, lezen we het volgende:

Joh.5:5 ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα [καὶ] ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ: 6 τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι;

Joh.5:5 Nu was daar een zekere man die reeds 38 jaar gebrekkig was. 6 Jezus zag hem liggen en beseffende de vele tijd die hij/Hij reeds achter de rug had, zei Hij tot hem: "Wil je gezond worden"?

Deze passage is meerduidig in de zin, dat Jezus volgens de tekst zowel kan gedacht hebben aan de tijd die de gebrekkige achter de rug had, als aan de tijd die Hijzelf reeds achter de rug had. De tekst laat beide lezingen toe. De exoterische en algemeen aanvaarde interpretatie luidt, dat Jezus dacht aan de 38 jaar die de gebrekkige bij het bad van Bethesda had doorgebracht. De meeste vertalingen laten enkel ruimte voor deze lezing⁴⁵. De originele Griekse tekst is echter wel degelijk meerduidig en kan ook begrepen worden in de zin dat Jezus de eigen 38 gezonde levensjaren vergelijkt met de 38 jaar die de kreupele bij het bad heeft doorgebracht, en door medeleven wordt bevangen.

Nu is het zo dat de scene in kwestie zich afspeelt op 15 september 32, dus precies 38 jaar na de geboortedag van de salomonische Jezus. Het feest waarvan sprake in Joh.5:1 is hetzelfde als het Loofhuttenfeest vermeld in Joh.7:2. Dit feest viel in het jaar 32 klaarblijkelijk bijzonder vroeg, omdat in het voorjaar blijkbaar geen schrikkelmaand was ingelast⁴⁶. In de esoterische lezing van Joh.5:5-6 zien we dus een verborgen verwijzing opduiken naar de levensduur van Christus, niet in samenhang met diens lichamelijke, maar wel in samenhang met diens zielewezen (de terugblik van Jezus op de eigen levensloop; het medeleven dat Hij voelt met de kreupele). Het gaat dus om de levensduur uit het oogpunt van de ziel, met andere woorden: uit het oogpunt van de salomonische Jezus.

Het tijdsinterval van 38 jaar is betekenisvol voor zowel Christus als de genezen kreupele. De metonische cyclus van 19 (tropische) jaren is in

⁴⁵ In de Willibrord-vertaling lezen we bv.: "Jezus zag hem liggen en omdat Hij wist dat hij er reeds lang zo lag, zei Hij tot hem: "Wil je gezond worden"? Door deze vertaling gaat de mogelijkheid van de parallelle esoterische lezing verloren. Meer bijzonderheden over deze pericop in: <http://vrijgeestesleven.be/Johannes/b86.pdf>

⁴⁶ Voor meer bijzonderheden zie: <http://vrijgeestesleven.be/Johannes/03-broodvermenigvuidiging.pdf> p.25 ff. Het loofhuttenfeest duurt zeven dagen en wordt gevolgd door het feest van Shemini Atzeret (of 'Soekot 8') dat een sabbatdag is. De joodse dagen begonnen na zonsondergang; Soekot 8 begon in 32 op de avond van 15 september en liep dan voort tot aan de zonsondergang van 16 september. De genezing van de lamme vond plaats op 15 september 32, kort na zonsondergang, overeenkomstig het geboortuur van de salomonische Jezus. De scene met de overspelige vrouw speelde zich af op de ochtend van 16 september 32 en de genezing van de blindgeborene rond het middaguur van dezelfde dag.

goede benadering gelijk aan 235 synodische maanden en aan 255 draconische maanden. Het gevolg is dat na 19 jaar (en dus ook na 38 jaar) zon, maan en maanknoppen in ongeveer dezelfde onderlinge positie staan. De horoscoop van de genezing van de kreupele vertoont terzake dus overeenkomsten met de geboortehoroscoop van de salomonische Jezus, en het is precies van deze Jezus dat in de betrokken passage de geboortedag wordt aangegeven⁴⁷. De kreupele wordt in het Johannesevangelie discreet geïdentificeerd als de gereïncarneerde Jozua⁴⁸, de opvolger van Mozes, die de Israëlieten over de Jordaan voerde en Israël veroverde, waarbij allerhande wreedheden werden begaan die in het zesde boek van het Oude Testament staan beschreven. In het Oude Testament wordt éénmaal de periode van 38 jaar vermeld (Deut.2:14). Het is de extra tijd die de Israëlieten wegens hun ongeloof in de woestijn moeten doorbrengen, tussen het water dat zij overstaken bij uittocht uit Egypte enerzijds, en het water van de Jordaan dat hen scheidde van het 'beloofde land' anderzijds. Jozua deelde dit lot, hoewel het hem persoonlijk niet aan geloof had ontbroken. Als een soort verdichte afbeelding hiervan, bracht de kreupele 38 jaar door op de dijk tussen de twee vijvers van Bethesda.

*

Terugblikkend kunnen we besluiten dat de schrijver van het Johannesevangelie vertrouwd was met het geheim van de twee Jezuskinderen. Bovendien merken we dat dezelfde geboortedatum voor de salomonische Jezus wordt opgegeven in het eerste en het vierde evangelie. Dit suggereert sterk dat Matteüs minstens ten dele vertrouwd moet zijn geweest met het vroege esoterische christendom en met de binnen deze stroming doorgegeven kennis. Klaarblijkelijk stonden de meeste kerkvaders buiten deze stroming. In latere eeuwen moeten de inhoudende doorgegeven binnen deze stille beweging als inspiratiebron hebben gefungeerd voor vele kerk- en kathedraalbouwers, en voor kunstenaars allerhande. Deze traditie moet minstens tot in de achttiende eeuw hebben doorgewerkt. Een groot deel van de betrokken christologische inzichten blijkt door Rudolf Steiner langs zelfstandige weg te zijn herontdekt.

⁴⁷ Overigens lijkt de metonische cyclus in de biografie van de geïncarneerde Logos een (momenteel niet opgehelderde) rol te hebben gespeeld, vermits het tijdsinterval tussen de geboortetijdstippen van beide Jezuskinderen (dinsdag 15 september 7 v.Chr. En vrijdag 14 januari 1 n.Chr.) zeer precies één derde van zo'n cyclus bedraagt.

⁴⁸ Zie: <http://www.vrijgeestesleven.be/Johannes/b86.pdf>